

Republika e Kosovës

Republika Kosovo

Republic of Kosovo

00 Broj: /2023

Datum: 15.02.2023

Komuna e Istog

Opština Istok

Istog Municipality

<http://kk.rks-gov.net/istog/>

Tel: 038/200 438 14

KUVENDI I KOMUNËS/SKUPŠTINA OPŠTINE/MUNICIPAL ASSEMBLY

Za: Sve članove Skupštine Opštine Istoka

Na osnovu člana 43, člana 45 i člana 47 Zakona o lokalnoj samoupravi (Službeni list Republike Kosovo, br. 28/2008), i člana 48.3 Statuta opštine Istok, 01Br.62/ 2010, član 5 Administrativnog uputstva MALU Br. 02-2015, o održavanju sednica skupštine opštine.

S A Z I V A M

Dvanaesti (12) redovni sastanak VII-og zakonodavstva Skupštine Opštine. Sastanak će se održati: **27.02.2023, u Utorak**, u sali Skupštine Opštine u Istoku, na III spratu, sa početkom u **10:00 časova.**

D N E V N I R E D:

1. Obrazloženje o izostajanju na sastanku,
2. Usvajanje zapisnika sa prethodnog sastanka,
3. Razmatranje i usvajanje Nacrta Pravilnika o upravljanju otpadom u opštini Istok,
4. Razmatranje i usvajanje Strateškog plana za kulturnu i prirodnu baštinu za opštinu Istok 2023-2027.
5. Razmatranje godišnjeg izveštaja o radu JP "Ambienti" za 2022 godinu.
6. Pitanja članova, odgovori.

Predsedavajući Skupštine
g. Enver Rugova

Napomena:

Što se tiče neučestvovanja na raspravi,
odnosite se na odredbu člana 39 ZLS.

LOKALNO JAVNO PREDUZEĆE
RKO "AMBIENTI"
Operativna jedinica – Istok

Br:13 Datum: 16.01.2023

Za :

- **G. Ilir Ferati – Predsednik Opštine Istoka**
- *Skupštini Opštine Istok*
- *Komisiji Akcionara i*
- *Direkciji za Opštinske poslove i javne usluge*

Od :

- Lokalno javno preduzeće **"Ambienti"** Istok

Sadržaj:

Izveštaj o radu lokalnog javnog preduzeća "Ambienti" ISTOK
Januar - Decembar / 2022

Uvod

Lokalno Javno Preduzeće „**Ambienti**“ u Istoku, svoju celokupnu delatnost obavlja u duhu:

- Zakon o upravljanju otpadom;
- Zakon o javnim preduzećima;
- Statut preduzeća;
- Opštinska uredba o upravljanju otpadom
- Drugi propisi preduzeća “*Ambienti*”

Statut :

Statut Preduzeća je još nerešen, a Preduzeće funkcioniše kao Regionalna Jedinica za Otpad, sa sedištem u Peći, au isto vreme i kao Lokalno Javno Preduzeće, do konačne odluke Vlade, da Higijenska Preduzeća budu vraćena iz Regionalnog na Opštinskom.

Aktivnost

Delatnost radova koje obavlja naše Preduzeće je kategorizirana:

- **Primarno i**
- **Sekundarno**

Primarna delatnost Preduzeća „Ambienti“ u Istoku, obavlja: prikupljanje, transfer i odlaganje otpada iz domaćinstva na centralnoj deponiji u Tućepu, Opština Istok, brisanje, svakodnevno čišćenje javnih površina u gradu Istok i povremeno urbanih centara u Vrelu i Đurakovacu, transfer i odlaganje otpada na deponiju od Važno institucije kao što su: Zatvor i KSF u Dubravi u Istoku

Sekundarna delatnost Preduzeća „Ambienti“ u Istoku, obavlja: pranje javnih površina, po zahtevima komunalnih inspektora, održavanje zelenila, čišćenje i uklanjanje divljih mini deponija, održavanje i čišćenje snega na trotoarima grada i objekata od posebnog značaja u zimskoj sezoni, aktivno učešće radnu snagu i mehanizam u slučaju radnji za regulaciju životne sredine i druge poslove koji se odnose na delatnost preduzeća.

Geografski opseg aktivnosti od juna je 98% upravljanja otpadom. I grad i selo je 100%, ne uključujući 2%, u upravljanju otpadom, otežan je pristup mašinama, na različitim terenima teritorije u opštini Istok.

Organizacijske strukture

Preduzeće je strukturirano u:

- Administrativni sektor - zajedničke službe i
- Operativni sektor

	Pozicija	Broj
Administrativni Sektor		
	Menadžer	1
	Finansijski Službenik	1
	Računovoda	1
	Fakturista	1
	Službenik za prikupljanje	5
	Inspektore	1
	Čistač	1
Operativni sektor		
	Auto Mehaničar	1
	Vozač	6
	Fizički radnici	19
	Čuvari	2
Ukupno		39

U 2022 godine Januar - Decembar, ove mesečne fakture su izdate:

Br	Mesec	Br. računa	Iznos naplate	Iznos naplate
1	Januar	6945	42,208.83	44,373.43
2	Februar	7021	42,289.72	33,056.42
3	Mart	7121	43,943.03	48,854.74
4	April	7147	43,895.64	45,184.44
5	Maj	7198	44,810.48	40,518.37
6	Juni	7237	47,003.89	35,537.64
7	Juli	7414	49,752.26	51514.95
8	Avgust	7619	50,428.44	61653.12
9	Septembar	7672	47,167.07	46,492.31
10	Oktobar	7714	48222.58	44727.70
11	Novembar	7719	47044.07	42146.54
12	Decembar	7713	47711.26	54869.31
	Ukupno	88520	554,477.27	548,929.48

Tabela fakturisanja i naplate sa PDV-om za period Januar - Decembar/2022

Br	Kategorija kupaca	Naplate €	Inkasiranje €	Postotak (%)
1.	Domaćinstvo	355740.64	351351.83	98.77
2.	Biznisi	50168.42	56692.81	113
3.	Institucije	148568.21	140884.84	94.83
	UKUPNO 1+2+3	554477.27	548929.48	99

SPECIFIKACIJA RASHODA ZA PERIOD JANUAR-DECEMBAR / 2022

Br	Opis	Ukupno €
1	Troškovi za KEK	1971.44
2	Troškovi za IPKO	360
3	Troškovi za VALA	443.96
4	Administrativni troškovi	1809.75
5	Troškovi za naftu	103353.38
6	Troškovi za ulje	3412.50
7	Porezi i Doprinosi, PDV	54955.69
8	Troškovi za provizije	492.07
9	Troškovi za PLATE	231342.13
10	Troškovi Marketinga/objave	150
11	Troškovi za Auto gume	11556
12	Troškovi reprezentacije	2869.80
13	Troškovi sudskih izvršitelja	3442.86
14	Taksa na imanje	247.88
15	Troškovi registracije vozila	5951.41
16	Troškovi održavanja i popravke	43769.66
17	Sanacija deponije	4831.40
18	Pamkos	1930
19	Higijenski troškovi	482.78
20	Rukavice, jakne, pantalone i ostalo	5662.40
21	Printer za Administraciju	800
22	Održavanje programa	2721.90
23	Kosilica	900
24	PAK prema dogovoru	18000
25	Pozajmljivanje	14000
26	Ostale	1253.10
	UKUPNO	516710.11

Operativni sektor

U ovom sektoru angažovana je većina radne snage Preduzeća, u oblasti uključivanja, u mrežu prikupljanja otpada, raspodelili smo:

Broj kontejnera:

Br.	Prebivalište	Br. i kontejnera m ³	Br. i Otvorenih(7m ³ ,5m ³)	Br. i kontejnera 120L
1	Banjica			
2	Banja	36	2	
3	Belica			
4	Belopolje	5		
5	Caraluka	3	1	
6	Crkolez	1		
7	Crnce	5		
8	Dobruša	16		
9	Draglevac	10		
10	Drenj	1		
11	Mala Dubova			
12	Dubrava	7		
13	Đurakovac	30	2	
14	Istok	130	8	590
15	Donji Istok			180
16	Kalićane			
17	Kašica	4		
18	Krnina	1		
19	Koš			
20	Kovraga	7		
21	Luga	2		
22	Begov Lukavac	3		
23	Suvi Lukavac			
24	Ljubova	6		
25	Ljubožda	4		
26	Mojstir			
27	Muževine	7		
28	Ornobrdo	2		
29	Osojane	3		100
30	Polane			
31	Prekale	3	1	

32	Prigoda	2		
33	Rakoš	8		
34	Srbobran	1		
35	Šaljinovice			
36	Sinaje	4	1	
37	Starodvorane	4		
38	Studenica	1		
39	Suvogrlo			
40	Tomance	16		
41	Trubuhovac	1		
42	Tučep			
43	Ukče	2		
44	Verić			
45	Novi Verić		1	
46	Vrela	11	2	
47	Zablaće	1		
48	Žač	9		
49	Žakova	1		
50	Kamenica			
51	Šušice	2		
52	Zatvor	30		
53	K.S.F	20	1	
54	Devoli (Sinaje)		3	
55	Padalište	3		
	Ukupno	402	22	870

Zbog oštećenja i nemogućnosti nabavke novih kontejnera, veličine 1,1m³, u obavezi smo da ih uklonimo sa terena, te da odemo u servis od vrata do vrata, na onim mestima gde smo imali servis sa 1.1. m³ kontejner. Drugi razlog za uklanjanje kontejnera je i to što je primarna delatnost preduzeća odvoz kućnog otpada, u kontejnere se odlaže građevinski otpad, što je stvaralo probleme radnicima i mašinama, uzrokujući brojne kvarove. Također su bacali životinjski otpad, koji je predstavljao rizik za radnike, za bilo kakvu infekciju

Količina otpada koji se odvozi na deponiju za godinu 2022, je sledeća:

Br	Mesec	Pražnjenje u deponiju	Količina otpada m ³	Nafta L
1	Januar	212	8922	5297
2	Februar	176	6931	4597
3	Mart	220	8907	4948
4	April	240	9187	5655
5	Maj	214	8903	5502
6	Juni	228	8440	5169
7	Juli	233	10203	6793
8	Avgust	326	13934	7267.38
9	Septembar	235	10828	5436.74
10	Oktobar	234	11128	5904.3
11	Novembar	211	10834	5971.7
12	Decembar	215	10703	5483.7
	Ukupno	2744	118920	68024.82

Prosek:

1	Dnevno	450.45 m ³
2	Mesečno	9910 m ³
3	Godišnje	118920 m ³

Na prikupljanju otpada i održavanju javnih površina u 2022. godini završeno je 345 radnih dana.

Automobili

U šest meseci 2022. godine, ova vozila smo imali angažovano:

Vozila za sakupljanje i transport otpada					
Br	Vrsta	Kapacitet Ton	Godina proizvodnje	Tablice	Stanje (dobro/fu nkcionaln o/loše)
1	Ford	7 T	2011	03-671-EI	F
2	Mercedes Automatik	11 T	2000	03-571-ET	F
3	Ivecok Calabrez	7T	2000	03-207-GO	F
4	Mitcubish	4T	2009	03-480-CA	F
5	Mercedes	5T	1987	03-134-FB	F
6	Fap14x14	7T	1989	03-677-AH	loše
7	Kamionet T4	1T	2000	03-453-AI	loše
8	Mercedes 4.3t	4.3T	2004	03-206-GO	F
9	Man	5T	2007	03-219-HD	F
10	Mercedes Benz	8T	2022	03-690-HP	dobro
11	Mercedes kiperaš	5T	1973	03-904-DN U upotrebi	loše
12	Traktor	-	-	U upotrebi	F

D e p o n i j a

Deponiju u Tučep, od Januara do Marta, održavala je kompanija "Sib", uz plaćanje od „Ambineti“, od aprila, deponiju održava firma ugovorena od strane opštine.

Prihodi i rashodi

Prihodi Preduzeća su uglavnom bili naplata za usluge koje pružamo našim obveznicima.

Ostvareni **rashodi** ove godine kao i drugih godina su uglavnom:

- za lična primanja za radnike;
- za naftne derivate, koji su neminovno veoma veliki, na osnovu delatnosti koju obavljamo.
- Ulje, gume, antifriz, akumulatori itd.
- održavanje i popravke vozila (uglavnom starih),
- Kupovina radne odeće za radnike (jakne, pantalone, majice, cipele) dva puta godišnje (za letnju i zimsku sezonu).
- rukavice, čizme.
- Metle, lopate, kolica, kosilice za travu, žice za trimere, repove lopate, grabulje, oprema za košenje trave na trotoarima.
- Točkovi kontejnera, podloške, lim, elektrode, kavezi.
- Administrativni materijal: računi, papir, toneri, Blokove za blagajne, blokove za upotrebu vozila, olovke, sveske, fascikle, fascikle, veliki printer)

Izveštaj o radu za 2022

- Razmotreni su zahtevi građana koji se odnose na usluge koje pruža ovo preduzeće, kao i njihove obaveze;
 - Pregledani su i registri obveznika – velikih dužnika preduzeća i odlučeno je za dalji postupak preko privatnog izvršitelja.
 - Proširenje aktivnosti prikupljanja otpada od vrata do vrata.
 - Druge odluke.
- Tokom šest meseci 2022. godine radilo se po operativnom planu upravljanja otpadom.

Od 01.05.2022 počeli smo sa pružanjem usluga 7 dana u nedelji, odvoza otpada.

Od **01.06.2022** počeli smo sa redovnim radnicima u Đurakovac, na održavanju javnih površina. U Banju smo od **15.06.2022** godine počeli sa redovnim radnicima, na održavanju javnih površina.

U Vrelu smo od **15.06.2022** godine počeli sa redovnim radnicima, na održavanju javnih površina, jednom do dva puta sedmično, po potrebi.

U Rakošu smo od **30.06.2022** počeli sa redovnim radnicima na održavanju javnih površina, jednom sedmično.

U Žač smo od **07.07.2022** godine započeli redovne radnike na održavanju javnih površina jednom sedmično.

Kontinuirano smo čistili trotoare u gradu, a na svim ulicama grada nekoliko puta smo čistili reku Čauš. U isto vreme, mi smo održavali životnu sredinu Izvora Istoka. Kontinuirano smo čistili autobuske stanice.

Na terenu smo radili na senzibilizaciji stanovništva za zaštitu životne sredine i obaveze koje imaju prema kompaniji Ambienti.

U **21.06.2022** godine projekat je realizovao GIZ, od kojeg nam je koristio kamion tipa **Mercedes**, sa kilometražom 00. **26.07.2022** godine smo započeli radove na terenu.

U **15.08.2022** primljena je donacija alata za košenje trave od našeg sunarodnika Muhameta Blakaja iz Luge.

U **septembru** je skupština opštine odobrila zahtev kompanije za povećanje naknade za usluge. U **11.12.2022** od PAMKOS-a „Udruženje za čistoću i životnu sredinu Kosova“ dobili smo 20 pari radne odeće za radnike, 20 pari kišne odeće, 60 pari radnih rukavica.

Ovaj izveštaj je uključen u glavne aktivnosti **Operativne jedinice „Ambienti“ – Istok**, za period **Januar-Jun 2022**.

Istok
16.01.2023

Menadžer
Alferd Tahirsylaj

PROJEKAT PRAVILNIK ZA UPRAVLJANJE OTPADOM U OPŠTINI

(Inicijalna verzija za internu diskusiju, 01.12.2022.)

Pripremljen od:

*Sustainable Municipal Services (Waste Management)
Commissioned by the German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development
(BMZ), co-funded by the European Union*

*Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Arkitekt Karl Gega No. 38
10000 Pristina
Republic of Kosovo
www.giz.de*

Nacrt Uredbe o upravljanju otpadom je nacrt okvirne uredbe i svaka od opština Republike Kosovo može da ga koristi za izradu sopstvene uredbe. U ovom nacrtu uredbe uključene su sve dužnosti i odgovornosti opština koje proizilaze iz Zakona br. 04/L-060 za otpad (Službeni list, br. 17, 29. jun 2012) koji je izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-071 o izmeni i dopuni Zakona br.04/L-060 o otpadu (Službeni list, br. 29, 1. septembar 2022). Istovremeno, uzete su u obzir relevantne uredbe koje su izdale opštine za upravljanje otpadom i kroz ovu uredbu proces upravljanja otpadom je unaprijeđen, na osnovu činjenice da je „upravljanje otpadom“ jedna od nadležnosti općine definisanih u čl. 17 (f) Zakona br. 03/L-040 za lokalnu samoupravu (Službeni list, br. 28, 4. jun 2008).

Nacrt uredbe je izrađen uzimajući u obzir standarde definisane Administrativnim uputstvom Vlade Republike Kosovo br. 03/2013 za standarde izrade normativnih akata kao i Uredbom (MAPL) br. 02/2021 za Procedura izrade i objavljivanja opštinskih akata i propisa (QRK) br. 10/2019 za administrativnu reviziju opštinskih akata.

Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, u članu 17.(f.) (Pojedinačne nadležnosti), definiše: Opštine imaju pune i isključive nadležnosti, u smislu lokalnog interesa, poštujući standarde definisane važećim zakonodavstvom, u sljedeće oblasti: ... f) ... upravljanje otpadom, ...

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

Komuna e Istogut
Opština Istok- Municipality of Istog

NACRT PRAVILNIKA (Opština Istok) - BR.01/2023 ZA UPRAVLJANJE OTPADOM U OPŠTINI ISTOK

KOMUNA ISTOG

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

Komuna e Istog
Opština Istok Municipality of Istog.

Skupština opštine Istok

Shodno članu 11, 12.2 (c) i članu 17 (f) Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi (Službeni list, br. 28, 4. jun 2008), član 15.7, član 34 (stav 2 i stav 7) i član 80 Zakona br. 04/L-060 za otpad (Službeni list, br. 17, 29. jun 2012) izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-071 (Službeni list, br. 29, 1. septembar 2022. godine), kao i član _____ Statuta opštine _____, od -----2014. godine, na sastanku održanom dana --.---.20XX, ovim odobrava:

**PRAVILNIK (Opština Istok)-BR.01/2023 ZA UPRAVLJANJE OTPADOM U OPŠTINI
ISTOK**

**POGLAVLJE I – I
OPŠTE ODREDBE**

**Član 1
Svrha**

Ovim pravilnikom uređuju se pravila i procedure za organizaciju i rad sistema i standardi usluga za upravljanje otpadom, izradu opštinskog plana upravljanja otpadom, stvaranje uslova za njegovo sprovođenje, kao i dužnosti i odgovornosti nadležnih. opštinski organ za vršenje usluga upravljanja otpadom, na teritoriji opštine Istok, u cilju zaštite javnog zdravlja i smanjenja uticaja otpada na životnu sredinu.

**Član 2
Obim**

1. Ova Uredba primjenjuje se:
 - 1.1. Na teritoriji opštine Istok, za poslove upravljanja otpadom, i
 - 1.2. Svim fizičkim i pravnim licima, proizvođačima i vlasnicima otpada i operaterima koji se bave upravljanjem otpadom na teritoriji opštine Istok.
2. Odredbe ove uredbe ne primenjuju se na kategorije otpada isključene Zakonom o otpadu i posebnim zakonima i aktima.

Član 3

Definicije

1. Izrazi koji se koriste u ovoj Uredbi imaju sljedeće značenje:

- 1.1. **Opštinska administracija** - sva lica zaposlena u opštinskim vlastima kako je definisano Zakonom br. 03/L-040 za lokalnu samoupravu (Službeni list, br. 28, 4. juna 2008. godine);
- 1.2. **Deponija** - određeno i uređeno mesto za otpad, gde će se otpad odlagati ispod ili iznad površine zemlje;
- 1.3. **Službeni list** – Službeni list Republike Kosovo;
- 1.4. **Impiant** - objekti i oprema namijenjeni za obavljanje određenog procesa;
- 1.5. **Opština** - Opština Istok, jedinica lokalne samouprave, na teritoriji i sa administrativnim granicama utvrđenim Zakonom br. 03/L-041 o administrativnim granicama opština (Službeni list, br. 26, 2. juna 2008. godine);
- 1.6. **Potrošač** - lice koje je potpisalo ugovor o uslugama sa pružaocem usluga ili prima određene usluge u skladu sa Zakonom o otpadu i ovom uredbom;
- 1.7. **Kompostiranje** - je proces kontrolisane razgradnje organskog otpada u cilju proizvodnje komposta;
- 1.8. **Predsednik** - Gradonačelnik Opštine Istok;
- 1.9. **Skupština** - Skupština opštine Istok;
- 1.10. **Zakon/Zakon o otpadu** - Zakon br. 04/L-060 za otpad (Službeni list, br. 17, 29. jun 2012) izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-071 (Službeni list, br. 29, 1. septembar 2022. godine);
- 1.11. **Zakon o lokalnoj samoupravi** - Zakon br. 03/L-040 za lokalnu samoupravu (Službeni list, br. 28, 4. juna 2008. godine),
- 1.12. **Zakon o međuopštinskoj saradnji** - Zakon br. 04/L-010 za međuopštinsku saradnju (Službeni list, br. 7, 10. avgust 2011);
- 1.13. **Relevantna ekološka dozvola** - znači ekološka dozvola ili integrisana ekološka dozvola ili opštinska ekološka dozvola, definisana u skladu sa relevantnim zakonom o zaštiti životne sredine i relevantnim Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja;
- 1.14. **Skladištenje** - sigurno i privremeno skladištenje otpada u objektima predviđenim za ovu namjenu.
- 1.15. **Otpad** - tvar ili predmet koji proizvođač ili vlasnik baci, namjerava baciti ili je dužan baciti;
- 1.16. **Upravljanje otpadom** - podrazumeva aktivnosti koje obuhvataju sakupljanje, sakupljanje, transport, preradu-oporabu, klasifikaciju, odlaganje otpada, nadzor nad

takvim operacijama i negu, naknadno održavanje deponija, kao i radnje preduzete od strane trgovca ili posrednika;

- 1.17. Opasan otpad** - označava otpad koji predstavlja jedno ili više opasnih svojstava navedenih u Dodatku 1 Zakona o otpadu;
- 1.18. Neopasan otpad** - otpad koji ne predstavlja opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi i koji nema karakteristike opasnog otpada;
- 1.19. Specijalni otpad** - otpad koji se, zbog prirode svog nastanka i tretmana, smatra posebnim prema članu 38.4 Zakona o otpadu;
- 1.20. Inertni otpad** - otpad koji ne pretrpi značajnije fizičke, hemijske i biološke promene na mestima gde se odlaže, kao što su:
 - 1.20.1.** inertni otpad koji se ne rastvara, pali i ne reaguje fizički ili hemijski, ne razlaže se biološki u kontaktu sa drugim supstancama i ne utiče značajno na životnu sredinu i zdravlje ljudi;
 - 1.20.2.** sav sadržaj odvodnje i zagađivača otpada, ekotoksičnog otpada mora biti zanemarive vrijednosti i ne ugrožava kvalitet površinskih i podzemnih voda;
- 1.21. Opštinski otpad** - znači:
 - 1.21.1.** miješani otpad i odvojeno sakupljeni kućni otpad, uključujući papir i patrone, staklo, metale, plastiku, biootpad, drvo, tekstil, ambalažu, otpadnu električnu i elektronsku opremu, otpadne baterije i akumulatore, rasuti otpad, uključujući dušeke i namještaj;
 - 1.21.2.** miješani otpad i otpad prikupljen odvojeno od drugih izvora, kada je takav otpad po prirodi i sastavu sličan otpadu iz domaćinstva;
 - 1.21.3.** komunalni otpad ne uključuje otpad iz proizvodnje, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, septičkih jama i kanalizacionih mreža, te od tretmana otpadnih voda, uključujući otpadni mulj, otpad od vozila ili građevinski otpad.
- 1.22. Komercijalni otpad** - označava otpad koji dolazi iz objekata koji se koriste u tržišne ili poslovne svrhe, sport, obrazovanje, rekreaciju, ali ne uključuje industrijski otpad i označava svaki otpad koji proizvodi poslovanje, uključujući ali ne ograničavajući se na papir, karton, limenke, maloprodajnu ambalažu i omoti za hranu;
- 1.23. Otpad od hrane** - označava otpad bilo koje supstance ili proizvoda, bilo prerađenog, djelomično prerađenog ili neprerađenog, za koji se očekuje da će ga ljudi konzumirati, pića, žvakaće gume i bilo koje tvari, uključujući vodu, namjerno uključene u hranu tokom proizvodnje, pripreme ili njenog tretman.
- 1.24. Građevinski otpad i otpad od rušenja** - označava otpad nastao u aktivnostima izgradnje i rušenja;

- 1.25 Krupni otpad** - je otpad velikih fizičkih dimenzija od opreme i mašina, nameštaja i drugog kabastog otpada, čija veličina onemogućava uobičajeno korišćenje sakupljanja, transporta i odvoza i potrebno je da se to radi na poseban način;
- 1.26 Sakupljanje** - sakupljanje i transport otpada, uključujući preliminarnu klasifikaciju na vrste i skladištenje otpada u svrhu transporta do postrojenja za tretman ili odlaganje otpada;
- 1.27 Odvojeno sakupljanje** - znači sakupljanje, kada se otpad sakuplja odvojeno u vrste, klasifikovane prema prirodi i opremi da bi se olakšao poseban tretman;
- 1.28 Ministarstvo** - nadležno Ministarstvo za životnu sredinu;
- 1.29 Operater** - označava lice opremljeno odgovarajućom okolinskom dozvolom koje je, u skladu sa odredbama Zakona o otpadu, Zakona o javnim nabavkama i relevantnog zakonodavstva na snazi, izabrano od strane ugovornog tela opštine za pružanje javne službe za upravljanje otpadom, na teritoriji opštine Istok;
- 1.30 Opštinski organi** - podrazumevaju Skupštinu i Gradonačelnika Opštine Istok
- 1.31 Lice** - fizičko ili pravno lice koje je direktno ili indirektno uključeno u procese upravljanja otpadom;
- 1.32 Proizvođač otpada** - svako lice čija djelatnost stvara/proizvodi otpad ili svako ko se bavi prethodnom obradom, miješanjem ili drugim operacijama koje rezultiraju promjenom prirode ili sastava otpada;
- 1.33 OPUO**- Opštinski plan za upravljanje otpadom;
- 1.34 Vlada** - Vlada Republike Kosovo;
- 1.35 Reciklaža** - svaka operacija prerade kojom se otpadni materijali vraćaju u proizvode, materijale, supstance ili kao originalne ili za druge svrhe. Ovo uključuje oporavak organskih materijala, ali ne uključuje oporabu energije i ponovnu preradu u materijale koji se koriste kao goriva ili za operacije na deponijama;
- 1.36 Statut** - Statut Opštine Istok, od -----2014;
- 1.37 SMO** - Sektor/Jedinica/Relevantni službenik za upravljanje otpadom, koji djeluje u okviru Direkcije mHE, koji provodi politike u oblasti zaštite definisane od strane nadležnih ministarstava i relevantnih zakona na snazi za stvaranje održivog sistema upravljanja općinskim otpad ;
- 1.38 Tretman otpada** - podrazumeva sve operacije prerade ili skladištenja, odlaganja, uključujući pripreme pre obrade ili skladištenja, odlaganje otpada;
- 1.39 Vlasnik otpada** - proizvođač otpada ili lice koje posjeduje otpad;
2. Ostali izrazi koji se koriste u ovoj uredbi imaju isto značenje kao i definicije date u Zakonu o otpadu, Zakonu o lokalnoj samoupravi i Statutu.

POGLAVLJE II - SISTEM UPRAVLJANJA OTPADOM

Član 4

Principi upravljanja otpadom

1. Otpad u opštini Istok se prikuplja, sakuplja, tretira i upravlja u skladu sa odredbama Zakona o otpadu, ovom uredbom, OPUO-om kao i odredbama važećeg zakonodavstva.
2. Upravljanje otpadom na teritoriji Opštine Istok zasniva se na poštovanju principa u skladu sa značenjima definisanim u članu 5. Zakona o otpadu, i to:
 - 2.1. Princip blizine i samoliječenja;
 - 2.2. Princip budnosti i prevencije;
 - 2.3. Princip zagađivač plaća;
 - 2.4. Princip upravljanja otpadom sistematizovan prema prioritetima;
 - 2.5. Načelo odgovornosti proizvođača i vlasnika;
 - 2.6. Načelo finansijske sigurnosti;
 - 2.7. Princip javnog pristupa informacijama;
 - 2.8. Načelo zaštite prava na sudu.

Član 5

Organizacija upravljanja otpadom

1. Upravljanje otpadom u opštini Istok mora biti organizovano na način da:
 - 1.1. pokrivanje cijele teritorije opštine uslugom prikupljanja otpada i postizanje stopostotne stope prikupljanja i transporta;
 - 1.2. povećavaju se kvalitet, efikasnost i održivost i podižu institucionalni kapaciteti za upravljanje otpadom;
 - 1.3. postati institucionalni kapaciteti za upravljanje otpadom;
 - 1.4. revizija tarifnog procesa kako bi se osigurao održiv mehanizam finansiranja;
 - 1.5. poboljšanje operativnih i finansijskih performansi pružalaca usluga;
 - 1.6. sprječavanje i uklanjanje divljih deponija otpada.
 - 1.7. sprečava se zagađenje otpadom i ograničava njegov uticaj kada nastane kako bi se izbjegla šteta ili opasnost po okoliš i zdravlje, dobrobit i sigurnost života ljudi;
 - 1.8. očuvanje faune i flore, životne sredine i pejzaža od degradacije, a posebno očuvanja prirodnih resursa od uticaja otpada;
 - 1.9. obezbjeđuju se redovne i pouzdane usluge prikupljanja otpada i njihovog odvojenog tretmana, u svim fazama njihovog upravljanja i da se ne miješaju sa opasnim otpadom;
 - 1.10. pristup uslugama upravljanja otpadom stanovništva u urbanim i ruralnim područjima je poboljšan u skladu sa vladinim politikama i OPUO;

- 1.11. primenjuje osnovne usluge upravljanja otpadom u pravcu održivosti i da otpad podleže smanjenju, reciklaži i ponovnoj upotrebi što je više moguće;
- 1.12. razvija se ekonomski potencijal regionalne privrede, uz uključivanje ranjivih grupa;
- 1.13. sprečavanje i smanjenje proizvodnje otpada u cilju sprečavanja zagađivanja životne sredine i zaštite zdravlja ljudi, od proizvođača i vlasnika otpada;
- 1.14. specifična sektorska stručnost u opštini se povećava i tretman otpada je u skladu sa profesionalnim standardima i vrši se u skladu sa odredbama zakona o otpadu, ovom uredbom i relevantnim zakonima na snazi.
- 1.15. za odvajanje, sakupljanje, transport, skladištenje, obradu i odlaganje otpada koriste se samo najbolje moguće tehnike i metode zasnovane na ekološkim kriterijumima;
- 1.16. realizuje se najkraći ciklus upravljanja otpadom kako bi se smanjilo vreme njihovog izlaganja životnoj sredini;
- 1.17. biti nadoknađeni i sanirani od strane fizičkih i pravnih lica, zagađenja i štete koju su prouzrokovale nepravilnim upravljanjem otpadom.

Član 6

Smanjenje, ponovna upotreba i reciklaža otpada

1. Upravljanje otpadom u opštini ečIstog treba biti organizovano na način da otpad:
 - 1.1. **Smanjiti** - proizvođači i vlasnici otpada radi sprečavanja i smanjenja proizvodnje otpada, u cilju sprečavanja zagađenja životne sredine i zaštite zdravlja ljudi;
 - 1.2. **Ponovna upotreba** – otpad se, kada je to moguće, ponovo koristi ili prerađuje kao sekundarna sirovina i kao materijal za dobrobit energije;
 - 1.3. **Reciklirati** - otpad, kada ga je moguće reciklirati kako bi se iskoristio kao sekundarna sirovina.

Član 7

Jednak tretman

Operater mora jednako tretirati sve potrošače, proizvođače i vlasnike otpada i ne može diskriminisati nijednu osobu po bilo kom osnovu utvrđenom Zakonom o zaštiti od diskriminacije.

**POGLAVLJE III -
OPŠTINSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM**

Član 8

Dokumenti za planiranje i upravljanje otpadom

1. Dokumenti za planiranje i upravljanje otpadom, kako je definisano u Zakonu o otpadu, su:
 - 1.1. Strategija Republike Kosovo za upravljanje otpadom (Strategija), koju predlaže ministarstvo i usvaja Vlada, za period od deset (10) godina, a razmatra se najmanje svakih pet (5) godina;
 - 1.2. Plan Republike Kosovo za upravljanje otpadom, koji izdaje ministarstvo za period od pet (5) godina i koji se razmatra po potrebi;
 - 1.3. Opštinski plan upravljanja otpadom (OPUO), koji donosi opština u skladu sa članom 9. ove uredbe;
 - 1.4. Plan upravljanja otpadom od strane vlasnika otpada koji donosi vlasnik opreme za period od pet (5) godina;
 - 1.5. Operaterov plan upravljanja otpadom za upravljanje otpadom, koji operateri izdaju za period od pet (5) godina.

Član 9

Opštinski plan za upravljanje otpadom

1. OPUO izdaje Opština i mora:
 - 1.1. bude usklađen sa Planom Republike Kosovo za upravljanje otpadom;
 - 1.2. izdat na period od pet (5) godina i koji se po potrebi revidira;
 - 1.3. izrađuje se u saradnji sa operaterima i u javnom i sveobuhvatnom procesu uz učešće građana, institucija i različitih nevladinih organizacija;
 - 1.4. usvojila Skupština.
2. Sadržaj OPUO mora biti u skladu sa stavom 6 člana 10 Zakona o otpadu.
3. Prema potrebi i u dogovoru, Opština Istok zajedno sa jednom ili više opština može izdati zajednički lokalni plan za upravljanje otpadom.
4. Opštinski organi definisani ovom uredbom i OPUO su odgovorni za sprovođenje OPUO.
5. Skupština, najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ovog pravilnika, usvaja OPUO.

Član 10

OPUO i mjere za prevenciju, smanjenje i reciklažu nastajanja otpada

1. U OPUO treba integrirati procedure i programe u kojima su definirane mjere za sprječavanje i smanjenje stvaranja otpada, kako bi se uticalo na postepenu promjenu navika potrošača u proizvodnji otpada.
2. Mere, prema stavu 1. ovog člana, uključuju, ali se ne ograničavaju na sledeće radnje:
 - 2.1 povećanje svijesti potrošača o pitanjima prevencije i smanjenja proizvodnje otpada;
 - 2.2 priprema okoline za postepeno uvođenje volumetrijskih naknada kako bi se destimulirala proizvodnja otpada;
 - 2.3 promocija i olakšavanje individualne šeme kompostiranja;
 - 2.4 promocija kroz povoljne politike otvaranja stanica za punjenje i "zero waste" prodavnica;
 - 2.5 priprema okoline, u koordinaciji sa Vladom, za uklanjanje sa tržišta proizvoda za jednokratnu upotrebu kao što su plastične kese i ambalaža za jednokratnu upotrebu;
 - 2.6 promocija i olakšavanje "zero waste" restorana i gastronomskih objekata za smanjenje otpada;
 - 2.7 uvođenje odgovarajućih fiskalnih podsticaja, preferencijalnih stopa, ugovaranja i preferencijalnih javnih nabavki od strane ovih subjekata „zero otpada“.
3. Procedure i programi moraju biti integrisani u OPUO, u kojima su definisane mere za ponovnu upotrebu i reciklažu komunalnog otpada ali i drugih kategorija otpada, sa posebnim akcentom na otpad od izgradnje i rušenja, kabasti otpad, specijalni otpad.
4. Mere, prema stavu 1. ovog člana, uključuju, ali se ne ograničavaju na sledeće radnje:
 - 4.1. aktivnost podizanja svijesti o ponovnoj upotrebi i recikliranju otpada;
 - 4.2. pripreme za obezbjeđenje infrastrukture za odvajanje otpada na izvoru i za otvaranje centra za sakupljanje i ponovnu upotrebu odbačenih proizvoda;
 - 4.3. analize sastava otpada i potencijala otpada koji se može reciklirati, te sagledavanje mogućnosti otvaranja lokalnog/regionalnog centra za kompostiranje i otvaranja centra za oporabu građevinskog otpada i otpada od rušenja;
 - 4.4. priprema ambijenta za implementaciju šema proširene odgovornosti proizvođača i vlasnika otpada.

Član 11

OPUO i elementarne nepogode i druge nepogode

U OPUO procedure za upravljanje otpadom za vreme vanrednog stanja definisane Ustavom, kao i mere za sprovođenje zaštite, spasavanja i pomoći u slučaju elementarnih nepogoda i drugih nesreća, definisane Zakonom br. 04/-L-027 za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih nepogoda (Službeni list br. 22, 19. oktobar 2011. godine).

POGLAVLJE IV -

DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI ZA UPRAVLJANJE OTPADOM

Član 12

Sektor za upravljanje otpadom

1. Odgovarajući sektor/jedinica/slужbenik za upravljanje otpadom (SMM), djeluje u okviru Direkcije mHE.
1. SMM sarađuje sa ministrom i zainteresovanim stranama na izradi dokumenata za planiranje i upravljanje otpadom, kao i sprovodi politike u oblasti zaštite, utvrđene od strane nadležnih ministarstava i relevantnih zakona na snazi, za kreiranje održivog sistema upravljanja komunalnim otpadom.
2. SMM sarađuje sa policijom, tužilaštvom, sudovima i drugim institucijama u skladu sa zakonima na snazi.

Član 13

Dužnosti i odgovornosti Sektora za upravljanje otpadom

1. SMM ima sljedeće dužnosti i odgovornosti:
 - 1.1. planira, reguliše, vodi i sprovodi aktivnosti upravljanja otpadom na teritoriji opštine Istok;
 - 1.2. izrađuje, obezbeđuje i izveštava o primeni OPUO, u skladu sa ovom uredbom i relevantnim zakonima na snazi;
 - 1.3. vodi i nadzire pružaoce usluga za upravljanje komunalnim otpadom;
 - 1.4. planira budžet za pravilno funkcionisanje upravljanja otpadom;
 - 1.5. predlaže naknadu za upravljanje otpadom i način prikupljanja finansijskih sredstava;
 - 1.6. obezbjeđuje fakturisanje poreza na otpad, organizaciju i distribuciju računa;
 - 1.7. osigurava uvjete djelovanja i rada za javne i privatne operatere;
 - 1.8. organizuje upravljanje otpadom sa javnih površina;
 - 1.9. vrši nadzor nad prikupljanjem, odvoženjem na deponije komunalnog, komercijalnog, inertnog, kabastog otpada, od građenja i rušenja, prehrambenog, kao i drugih vrsta otpada koji su u nadležnosti lokalnog nivoa;
 - 1.10. informiše javnost o upravljanju otpadom i promoviše podizanje javne svijesti - aktivno učešće građana u upravljanju otpadom, u saradnji sa nadležnim jedinicama u opštini;
 - 1.11. promiče minimizaciju otpada (ponovna upotreba, smanjenje, recikliranje (3R), kućno kompostiranje, itd.);

- 1.12. identifikuje nelegalna mesta za odlaganje otpada/deponije i obezbeđuje njihovo izbegavanje;
- 1.13. u saradnji sa drugim općinskim jedinicama obezbeđuje uslove za rad operatera;
- 1.14. izrađuje izveštaje o upravljanju otpadom, uključujući godišnje izveštaje o upravljanju otpadom, izveštaje o stopi naplate naknade za otpad, prema zahtevima upućenim Ministarstvu, kao i druge izveštaje utvrđene Zakonom o otpadu i ovim pravilnikom;
- 1.15. izvršio ekološki monitoring deponije (U SLUČAJEVIMA KADA JE TAKO POSTOJI NA TERITORIJI OPŠTINE);
- 1.16. u ime opštine priprema i šalje informacije i preporuke koje traži Ministarstvo, u vezi sa upravljanjem otpadom.
2. SMM, po potrebi i u saradnji sa i preko ugovorenog operatera za upravljanje komunalnim otpadom, utvrđuje:
 - 2.1 lokacija sabirnih tačaka otpada;
 - 2.2 vrstu, broj, način distribucije i postavljanje kontejnera za;
 - 2.3 lokaciju za postavljanje kontejnera i način njihovog održavanja;
 - 2.4 uslove za sakupljanje, odvajanje, preradu i reciklažu otpada;
 - 2.5. raspored i dinamiku prikupljanja otpada, i ako je potrebno, ovlašćuje operatera da prikuplja otpad van predviđenog rasporeda i dinamike;
 - 2.6 načini transporta komunalnog otpada;
 - 2.7 predviđa, u navedenom roku, posebne kontejnere za odlaganje otpada prilikom građenja-rušenja, kabastog otpada i utvrđuje naknadu za ovu uslugu po osnovu pražnjenja kontejnera.
- 2.8 SMM, osigurava da se pri opštinskoj upravi formira komisija za žalbe, koja će razmatrati žalbe korisnika u vezi sa uslugama upravljanja otpadom, naknadama i načinom njihovog prikupljanja.

Član 14

Prava proizvođača ili vlasnika otpada

1. Svaki proizvođač ili vlasnik otpada i svaki potrošač ima pravo:
 - 1.1. pristup javnim uslugama za odlaganje i sakupljanje otpada;
 - 1.2. da budu informisani i da traže informacije o upravljanju otpadom
 - 1.3. učestvuju i doprinose politikama upravljanja otpadom;
 - 1.4. da uloži prigovor na pruženu uslugu i dobije odgovor na učinjenu reklamaciju.

Član 15

Dužnosti i odgovornosti proizvođača ili vlasnika otpada

1. Svaki proizvođač ili vlasnik otpada ima sljedeće dužnosti i odgovornosti:
 - 1.1. da se upiše u uslužne liste potrošača za sakupljanje i transport otpada i da ažurira podatke u slučaju promjene adrese;

- 1.2. sarađivati sa javnim vlastima kako bi se osigurala čista životna sredina;
- 1.3. uložiti napore za minimiziranje otpada (kroz ponovnu upotrebu, smanjenje, recikliranje (3R), kućno kompostiranje i druge moguće oblike);
- 1.4. da poštuje pravila definisana relevantnim zakonima na snazi i OPUO;
- 1.5. da plati pruženu uslugu na osnovu naknade koju je odobrila Opština;
- 1.6. bacaju svoj otpad na mjesta i po sistemu koje je odredila Opština za sakupljanje otpada, dok odvajaju i dostavljaju opasan otpad na mjesta koja su im određena, u skladu sa važećim zakonima;
- 1.7. da se otpad odvaja po sistemu koji odredi opština, radi njegovog tretmana i recikliranja, kao i bacanja ili predaje otpada jedne vrste:
 - 1.7.1. u korpama i kontejnerima definisanim za tu vrstu;
 - 1.7.2. na sabirnim mjestima ili centrima određenim za tu vrstu; ili
 - 1.7.3. operateru;
- 1.8. obavještavaju SMM kada proizvode otpad tokom rušenja ili rušenja objekata i uklanjaju ovaj otpad sa javnih prostora ili mjesta, u skladu sa zakonima na snazi.
2. Proizvođači ili vlasnici posebnog otpada, opasnog otpada i medicinskog otpada, dužni su da poštuju zakone koji su na snazi za tretman ovog otpada i da koriste sistem za separaciju kontejnera i taj otpad dostavljaju na mjesta koja su za njih određena.
3. Proizvođači ili vlasnici otpada, za objekte i opremu za upravljanje otpadom, za koje je prema Zakonu o otpadu potrebno pribaviti neku od okolinskih dozvola, dužni su da izrade Plan upravljanja otpadom, u skladu sa Član 11. Zakona o otpadu.

POGLAVLJE V -

AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA OTPADOM

Član 16

Sakupljanje smeća

1. Odvoz smeća se vrši samo u kontejnerima i na odlagalištima koje je odredila Opština.
2. Promjena lokacije lokacija za sakupljanje otpada i lokacije kontejnera, bez odobrenja opštine, predstavlja prekršaj i kažnjava se prema zakonu na snazi.

Član 17

Kontejneri za smeće

1. U cilju što boljeg održavanja čistoće javnih površina postavljen je dovoljan broj kontejnera za smeće.

2. Vrstu, način, mjesto i broj kontejnera i drugih sredstava na javnim površinama utvrđuje SMM, u saradnji sa operaterom.
3. Broj kontejnera mora biti prilagođen broju stanovnika u zajedničkim stambenim objektima i vrsti otpada koji stvaraju.
4. Kontejneri za smeće moraju biti postavljeni na vidljivim i pogodnim mjestima.
5. Kontejneri, po potrebi, moraju imati vidljive natpise koji usmjeravaju klasifikaciju otpada.
6. Pravna i fizička lica domaćinstava koja primaju usluge od vrata do vrata, obezbjeđuju kontejnere prema vrsti i načinu koji odredi SMM.
7. Proizvođači ili vlasnici specijalnog otpada moraju koristiti poseban sistem kontejnera u svrhu odvajanja medicinskog otpada i drugog otpada, koji podliježe posebnom tretmanu, u skladu sa zakonima na snazi.
8. Preduzeće kome je povereno redovno održavanje parkova, trgova i drugih mesta dužno je da postavi i održava dovoljan broj kontejnera (kanti) za otpad.
9. Vrtići, vrtići i škole, javne i privatne, treba da koriste sistem više kontejnera za edukaciju djece i učenika o savremenim normama i pravilima odvojenog tretmana otpada.
10. Operater se brine o održavanju i čišćenju kontejnera za otpad na javnim površinama.
11. Pravna lica i građani odgovorni su za održavanje i čišćenje kontejnera za otpad i mjesta oko njih.

Član 18

Raspored odvoza i odlaganja smeća

1. Opština objavljuje rasporede odlaganja i prikupljanja otpada.
2. Pozivaju se pravna i fizička lica, nevladine organizacije i zainteresovana javnost da učestvuju u donošenju odluka za utvrđivanje rasporeda odlaganja i prikupljanja otpada.
3. Svako lice ima pravo da traži da bude obavešteno o toku procesa odlaganja i odlaganja otpada.
4. Sistematizacija i odlaganje otpada, od strane proizvođača ili vlasnika otpada, vrši se samo u kontejnerima ili na lokacijama za prikupljanje otpada i prema rasporedu koji utvrđuje opština.
5. Prolaznici bacaju otpad, kao što je različita ambalaža, samo u kontejnere koji se nalaze na javnim mestima ili ispred prodavnica. Zabranjeno je bacanje na ulicu, trotoare ili druga javna mjesta.
6. Otpad koji nastaje od rezidbe drveća i vinove loze, od radova u dvorištima, u cvjetnjacima i parkovima, prije slanja na mjesta prikupljanja ovog otpada, isječe se na sitne dijelove i savija da ne začepi kante i otežavaju transport.
7. Odlaganje otpada van ovog pravila predstavlja kršenje i kažnjava se prema zakonu na snazi.

8. Odlaganje opasnog otpada, specijalnog otpada, industrijskog otpada, inertnog otpada, medicinskog otpada, otpada od građenja i rušenja, kao i drugog otpada koji se prema Zakonu i ovom propisu ne smatra komunalnim otpadom, mora se izvršiti na posebne tačke koje je dodijelila opština za ovu svrhu, au skladu sa relevantnim zakonima na snazi.

Član 19

Prevoz otpada

1. Transport otpada do deponije vrši opština ili operater.
2. Transporteri otpada prevoze otpad na osnovu uslova utvrđenih relevantnim zakonima na snazi.
3. Odvoz smeća se vrši danju i noću, uveče ili rano ujutru, prema rasporedu i dinamici odvoza smeća koju utvrđuje SMM, a koja se objavljuje na sajtu opštine.
4. Zabranjeno je i kažnjava se transport otpada u vršnim satima građanskih aktivnosti prema zakonu na snazi.
5. Prilikom transporta otpada, vozila kojima se prevoze moraju biti zatvorena ili pokrivena, kako bi se spriječilo izlivanje ili preraspodjela otpada prilikom transporta do određene deponije.
6. Ukoliko dođe do zagađenja tokom transporta otpada, prevoznik je dužan da zagađeno mesto vrati u predašnje stanje.
7. Ako transportovani otpad nije prihvaćen na predviđenoj deponiji, transporter mora vratiti otpad na mjesto gdje je primljen i obavijestiti SMM.

Član 20

Deponije smeća

Odlaganje otpada u opštini Istok, u zavisnosti od karakteristika otpada, vrši se samo na odgovarajućim licenciranim i dozvoljenim deponijama kao i prema odgovarajućoj vrsti otpada, koje mogu biti deponije za opasan otpad; deponija neopasnog otpada; deponije inertnog otpada, u skladu sa relevantnim zakonima na snazi za upravljanje deponijama.

POGLAVLJE VI -

OPERATORI UPRAVLJANJA OTPADOM

Član 21

Operateri upravljanja otpadom

1. Upravljanje otpadom se vrši putem posebnih ugovora sa jednim ili više javnih ili privatnih operatera za upravljanje otpadom, koji moraju biti opremljeni relevantnim ekološkim dozvolama za upravljanje otpadom.

2. Operateri za upravljanje otpadom mogu biti institucije, javna ili privatna preduzeća registrovana u skladu sa zakonom, koja obavljaju usluge upravljanja otpadom za opštinu na osnovu ugovora.
3. Ugovorni organ opštine, na osnovu odredbi relevantnog zakona o nabavkama, može utvrditi sve potrebne uslove za izbor operatera za upravljanje komunalnim otpadom, i otpadom: inertnim, komercijalnim, kabastim i građevinskim i rušenjem. otpada, na teritoriji opštine Istok.
4. Opština može izabrati za operatera preduzeće u vlasništvu Opštine u skladu sa zakonima na snazi.

Član 22

Upravljanje otpadom uz javno-privatno partnerstvo

Upravljanje otpadom, izgradnja, korišćenje i održavanje postrojenja i objekata za upravljanje otpadom može se vršiti u vidu javno-privatnog partnerstva prema važećim zakonskim odredbama.

Član 23

Ugovor sa operaterom

1. Ugovor sa operaterom mora navesti, najmanje:
 - 1.1. teritoriju na kojoj se usluge vrše;
 - 1.2. način pružanja usluga;
 - 1.3. specifikacija opreme za tretman;
 - 1.4. druga pitanja koja su propisana Zakonom, ovom uredbom i relevantnim zakonima na snazi.
2. Operater sa ugovorom od strane ugovornog tela, za pružanje usluga upravljanja otpadom, dužan je da postupa u skladu sa Zakonom, ugovorom, ovom uredbom i relevantnim zakonodavstvom na snazi i ispunjava sve dužnosti i odgovornosti operatera definisane u zakon i relevantno zakonodavstvo na snazi.

POGLAVLJE VII-

KATEGORIZACIJA POTROŠAČA I NAKNADE ZA USLUGE UPRAVLJANJA OTPADOM

Član 24

Kategorizacija potrošača i određivanje naknada za upravljanje otpadom

1. Potrošači, odnosno proizvođači ili vlasnici otpada, kategorizirani su kako slijedi:
 - 1.1. Potrošači u domaćinstvu;

1.2. Komercijalni i industrijski kupci;

1.3. Institucionalni kupci.

2. Skupština utvrđuje podkategorije potrošača i naknade za upravljanje otpadom.

3. Prilikom utvrđivanja naknada treba uzeti u obzir uslugu za svaku kategoriju, a uzimajući u obzir uticaj naknada na životnu sredinu i preporuku SMM-a i operatera.

4. SMM u saradnji sa operaterom kreira, održava i ažurira listu kupaca, uključujući njihovu kategorizaciju i podkategorizaciju.

1.1 Kategorija domaćih potrošača - domaćinstva:

- Prva podkategorija: kupci uslužni od vrata do vrata - urbana i ruralna područja
- Druga podkategorija: potrošači koji se opslužuju zajedničkim kontejnerima - urbana i ruralna područja.

1.2. Kategorija komercijalnih / industrijskih kupaca:

- Prva podkategorija: mali zanati i uslužne djelatnosti. U ovu kategoriju spadaju sljedeće poslovne djelatnosti: kiosci, kafići, pekare, prodavači CD-a i kasete, zlatare, časovničari, turističke agencije, advokati, video igrice, video klubovi, internet kafići, krojači, obučari, foto radnje, kemijsko čišćenje, kozmetika, optičari, graveri, krojači, sabirni ured, limari, monter, kursevi jezika i informatike
- Druga podkategorija: srednji do veliki komercijalni/industrijski subjekti sa niskim troškovima usluge. U ovu kategoriju spadaju sljedeće djelatnosti: autopraonice, muški i ženski frizerski saloni, poslastičarnice, tekstilne radnje, radnje autodijelova, željezare, mali salon namještaja, obučarske radnje, razne usluge (elektrotehničke i informatičke), trgovine razne, mali vjerski objekti, uredi političkih stranaka, apoteke, pošte i slično, kladionice, ambulante (privatne ordinacije), stomatološke ordinacije sa do dvije stolice, automehaničari, autoelektričari, auto zavarivači, auto saloni i burekdžinice.
- Treća podkategorija: srednji do veliki komercijalni/industrijski subjekti sa umjerenim troškovima usluge. Ova podkategorija obuhvata sljedeće poslovne djelatnosti: pekare i pekare, kafeterije, minimarketi, trgovine mješovitom robom, prodavaonice pića, poliklinike, poslovnice banaka, saloni zdravlja, veliki mobilni saloni, slični sportski centri, fitnes centri, farbanje automobila, brza hrana, hostel, benzin pumpa, staklorezac i stomatološka ordinacija preko 2 stolice.

- Četvrta podkategorija: srednji do veliki privredni/industrijski subjekti sa visokim troškovima usluga. Ova podkategorija obuhvata sledeće poslovne delatnosti: Restorani, ćevabdžije, restorani, restorani brze hrane, diskoteke, hoteli, moteli i benzinske pumpe sa restoranima.
- Peta podkategorija: komercijalni/industrijski subjekti koji se opslužuju sa posebnim ugovorima, konkretno sa kontejnerima od 1,1 m³ i 7 m³. Ova podkategorija uključuje sve komercijalne/industrijske subjekte koji imaju prostor za postavljanje kontejnera od 1,1 m³ i 7 m³ unutar svog posjeda.

1.3 Kategorija institucionalnih kupaca.

- Kupci ove kategorije će imati posebne ugovore sa kontejnerima od 1,1 m³ i 7 m³. Kategorija institucionalnih potrošača podijeljena je na:

1. Podkategorija potrošača opštinskih institucija i
2. Potrošači institucija centralnog nivoa i međunarodnih organizacija.

Podkategorija potrošača opštinskih ustanova obuhvata: osnovne i srednje škole, predškolske ustanove, Glavni centar porodične medicine, mesne zajednice, državne kancelarije, opštinske objekte, pozorišta, bioskope, objekte kulture, sportske objekte i vatrogasne domove.

Podkategorija potrošača centralnih institucija i međunarodnih organizacija obuhvata: regionalne bolnice, univerzitete, studentski centar, kosovsku policiju, javna preduzeća, poštu, centralne pravosudne institucije (sudovi, tužilaštva, zatvori), nezavisne agencije, međunarodne organizacije, specijalne škole, centar za mentalno zdravlje, Kosovske bezbednosne snage i centar za socijalni rad.

NAKNADE ZA PRIKUPLJANJE, TRANSPORT I ODLAGANJE OTPADA

- 1- Kategorije potrošača će plaćati mjesečni račun za usluge prikupljanja, transporta i odlaganja otpada na sljedeći način:

- a. Kategorija potrošača domaćinstva - domaćice će plaćati fiksnu naknadu od 6 € mjesečno.
- b. Kategorija potrošača Komercijalni / Industrijski.

1. Prva podkategorija: mali zanati i uslužne djelatnosti će plaćati fiksnu naknadu od 5,40 € mjesečno.

2. Druga podkategorija: srednji do veliki komercijalni/industrijski subjekti sa niskim troškovima usluga će plaćati fiksnu naknadu od 9,31 € mjesečno.
 3. Treća podkategorija: Srednja do velika komercijalna/industrijska lica sa umerenim troškovima usluga plaćaće fiksnu naknadu od 15€ mesečno.
 4. Četvrta podkategorija: srednji do veliki komercijalni/industrijski subjekti sa visokim troškovima usluga će plaćati fiksnu naknadu od 20-25 € mjesečno. U ovoj kategoriji imamo i velike firme sa posebnim fiksnim ugovorima.
 5. Peta podkategorija: komercijalni/industrijski subjekti sa posebnim ugovorima, konkretno sa kontejnerima od 1,1 m³ i 7m³, plaćaju naknadu od 12,10 € za pražnjenje kontejnera od 1,1 m³ i 50 € za pražnjenje kontejnera od 7 m³
- c. Kategorija institucionalnih potrošača će plaćati fiksnu naknadu u iznosu od 10, 15, 20, 25, 40, 50 € u zavisnosti od otpada koji proizvede Ustanova.

Član 25

Naplata otpada

1. Fakturisanje otpada se vrši na godišnjem nivou, a račun se dostavlja potrošaču najkasnije do 31. marta kalendarske godine. (Opcija 2: Obračun otpada se vrši na mjesečnom nivou i račun se dostavlja potrošaču, najkasnije do 10. u narednom mjesecu. Potrošač je dužan platiti račun za otpad za svaki mjesec u godini.)
2. Kupac je dužan platiti račun za otpad uz mjesečnu uplatu
3. Potrošači plaćaju naknade za upravljanje otpadom iu iznosu koji utvrđuje Skupština.

POGLAVLJE VIII -

INFORMACIJE, PROMOCIJA I IZVJEŠTAJ O UPRAVLJANJU OTPADOM

Član 26

Godišnje sjednice o pitanjima upravljanja otpadom

1. Skupština organizuje najmanje jednu (1) godišnju sjednicu, ili najmanje na jednoj sjednici raspravlja o pitanjima upravljanja otpadom na dnevnom redu.

2. Na godišnjoj/a sednici/ama na kojoj se raspravlja o upravljanju otpadom, svaki direktor opštinske direkcije izveštava o pitanjima, radnjama i merama koje su u njegovoj nadležnosti, a koje se odnose i odnose na upravljanje otpadom, kao i predstavlja aktivnosti koji su preduzeti za realizaciju OPUO.
3. Predstavnici civilnog društva takođe učestvuju na godišnjim sesijama/ama o upravljanju otpadom, gde se raspravlja o upravljanju otpadom.
4. Godišnje sesije za upravljanje otpadom se organizuju u koordinaciji sa SMM.

Član 27

Dani čiste Opštine

1. „Dani čiste opštine“ se organizuju i održavaju pod pokroviteljstvom gradonačelnika.
2. Ovih dana se organizuju različite aktivnosti uz učešće različitih subjekata koji se bave zaštitom životne sredine i zdravlja ljudi na teritoriji opštine.
3. Gradonačelnik odlukom određuje datume održavanja „Dana čiste opštine“, i definiše odgovornosti relevantnih mehanizama za njihove dužnosti u ove dane i konkretne aktivnosti koje se moraju preduzeti.
4. Na dane Čiste opštine, načelnik može odlučiti da se prikupljanje, transport i odlaganje kabastog otpada vrši besplatno.

Član 28

Informacije i promocija

1. Opština Istok je transparentna za zainteresovane strane za pružanje informacija o upravljanju otpadom.
2. Nadležna kancelarija za informisanje u Opštini Istok, u saradnji sa SMM, kroz kampanje, javna predavanja kao i razne promotivne materijale za podizanje svesti o upravljanju otpadom i zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi na teritoriji Opština Istok, kreira informacioni sistem za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi i druge informacije koje su u interesu građana.
3. Organizacije civilnog društva se ohrabruju i podržavaju da prate, promoviraju i informišu o upravljanju otpadom.

Član 29

Podizanje svijesti o važnosti i prednostima upravljanja otpadom i reciklaže.

1. Relevantna kancelarija za informisanje u Opštini Istok_, u saradnji sa SMM, civilnim društvom i potrošačima promoviše koncept 3R (smanjenje, ponovna upotreba, reciklaža) kako bi se postepeno počelo sa odvajanjem otpada (iz domaćinstava) u Opštini Istok , školama i ustanovama i privrednim društvima), podižu svijest građana i privrednika o

prednostima odvajanja otpada i stvaraju infrastrukturu za lokalni ekonomski razvoj, odnosno stvaraju mogućnosti građanima da stvore finansijski održivo poslovanje u sektoru upravljanja otpadom.

2. Mjere za prevenciju i smanjenje stvaranja otpada treba da obuhvate ekonomske i političke instrumente usmjerene na promjenu navika potrošača za stvaranje otpada.

Član 30

Godišnji izvještaj o upravljanju otpadom

1. SMM prati primjenu ove uredbe i priprema godišnje izvještaje o upravljanju otpadom.
2. Sve relevantne jedinice opštine dužne su da sarađuju i daju podatke koje traži Ministarstvo prosvete.
3. Godišnji izvještaj o upravljanju otpadom dostavlja se Ministarstvu do 31. marta naredne godine, kako je definisano u članu 58. Zakona o otpadu.
4. Operateri koji se bave upravljanjem otpadom dostavljaju godišnji izvještaj do 31. marta naredne godine. Izvještaj se dostavlja Općini i Ministarstvu.
5. Izveštaj iz st. 3. i 4. ovog člana mora da sadrži podatke o:
 - 5.1. vrstu, sastav, karakteristike, količinu, poreklo, skladištenje, transport, tretman, preradu, reciklažu, skladištenje i odlaganje otpada, kao i otpada koji se prihvata u objektima i opremi za upravljanje otpadom;
 - 5.2. vrstu, sastav, karakteristike, količinu, porijeklo, skladištenje, transport i odredište sekundarne sirovine dobijene u objektima za upravljanje otpadom;
 - 5.3. druga važna pitanja.
6. Izveštaj iz st. 3. i 4. ovog člana popunjava se prema Dodatku VI. Zakona, au skladu sa podzakonskim aktom kojim se uređuju uslovi i kriterijumi za izvještavanje o upravljanju otpadom.

POGLAVLJE IX -

SARADNJA ZA UPRAVLJANJE OTPADOM

Član 31

Saradnja za upravljanje otpadom

Sve konstitutivne jedinice opštine i opštinske uprave, u okviru svojih dužnosti i odgovornosti, dužne su da sarađuju i koordiniraju rad između sebe na identifikovanju pitanja sprovođenja mera i pronalaženja najefikasnijih načina za upravljanje otpadom, kao i za sprovođenje Zakona, ove uredbe, važećeg zakonodavstva i OPUO.

Član 32

Međuopštinska saradnja

Za najefikasnije i efektivnije vršenje upravljanja otpadom, opština Istok, kada je to u njihovom javnom interesu, može sklopiti sporazum o upravljanju otpadom sa jednom ili više opština Republike Kosovo u skladu sa obrascima, uslovima i procedurama. definisano Zakonom o međuopštinskoj saradnji, čije se odredbe zakona primenjuju i na sve oblike međuopštinske saradnje za upravljanje otpadom.

Član 33

Saradnja sa potrošačima i organizacijama civilnog društva

1. Opštinski organi i uprava:

- 1.1.sarađuje sa potrošačima i organizacijama civilnog društva za sprovođenje politike upravljanja otpadom, u skladu sa ovom uredbom i relevantnim zakonima na snazi;
- 1.2.osiguravaju, podstiču i podržavaju učešće potrošača i organizacija civilnog društva u pitanjima upravljanja otpadom i u planiranju i implementaciji aktivnosti, kao i daju savjete i smjernice organizacijama koje žele da preduzmu takve aktivnosti;
- 1.3.održavati redovnu komunikaciju sa potrošačima i organizacijama civilnog društva kako bi se osigurala jasna situacija upravljanja otpadom u opštini iz druge perspektive.

POGLAVLJE X- INSPEKCIJSKI NADZOR I PREKRŠAJI

Član 34

Inspekcijski nadzor

1. Opština vrši nadzor i kontrolu mera i radnji tokom upravljanja otpadom na svojoj teritoriji, preko opštinskog inspektora za životnu sredinu, u okviru nadležnosti prema odredbama člana 62. do člana 69. Zakona i drugim odredbama relevantnog zakonodavstva. na snazi.
2. Opštinski inspektor za životnu sredinu vrši nadzor i inspekciju upravljanja otpadom u objektima, opremi i prostorima koji se nalaze na teritoriji opštine, preduzimajući mere za zaštitu životne sredine utvrđene u skladu sa odredbama zakona i relevantnih zakona na snazi.

3. Opštinski inspektor za životnu sredinu, u okviru svojih nadležnosti, ovlašćen je da preduzima preventivne mere za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi, kao i da izriče novčanu kaznu za prekršaje utvrđene Zakonom i relevantnim zakonima. na snazi.
4. Posao inspektora za inspekcijski nadzor nad poslovima upravljanja otpadom može obavljati i službeno lice sa odgovarajućom kvalifikacijom koje je ovlastila opština u okviru svojih nadležnosti.
5. U slučajevima kada opština nema opštinskog inspektora za životnu sredinu, njegove poslove, dužnosti i odgovornosti obavlja opštinski službenik prema stavu 3. ovog člana, koji obavlja sve poslove i odgovornosti opštinskog inspektora za životnu sredinu. okruženje.

Član 35

Inspekcija van teritorije opštine

Opštinski inspektor za životnu sredinu, prema sporazumu iz člana 15 stav 2, člana 65 i člana 67 Zakona, može vršiti nadzor i kontrolu upravljanja otpadom iu objektima, opremi i prostorima koji se nalaze van teritorije opštine, a Istovremeno, opština može zaključiti ugovore da opštinski inspektor za životnu sredinu druge opštine vrši inspekcijski nadzor na teritoriji opštine Istok.

Član 36

Prekršaji

1. Na teritoriji opštine Istok, za nepoštivanje odredaba čl. 71, 73. i 74. Zakona o otpadu, a prema kaznama utvrđenim ovim članovima, prekršajno će se kažnjavati i novčano kažnjavati fizička lica. sa novčanim kaznama utvrđenim ovim članovima, pravna lica i odgovorna lica pravnih lica.
2. Zabranjene radnje i novčane kazne prema stavu 1. ovog člana su definisane u Dodatku 2. ove Uredbe.

Član 37

Žalbene procedure

Protiv rješenja inspektora može se izjaviti žalba u skladu sa Zakonom br. 05/L -031 za opšti upravni postupak (Službeni list, br. 20, 21.06.2016.).

Član 38

Krivična djela

Kada kršenje odredbi Zakona o otpadu predstavlja krivično djelo prema Krivičnom zakoniku, opštinski inspektor je preko načelnika opštine sačinio krivičnu prijavu.

Član 39

Otpad bacila nepoznata osoba

1. Bacač je odgovoran za sav otpad bačen u javnim prostorima ili izvan deponija.
2. Ako lice odgovorno za upravljanje otpadom, u skladu sa zakonskim obavezama, ne vodi računa o otpadu koji je bacila nepoznata osoba, a bacač se ne može identifikovati, odgovornost za taj otpad snosi Opština, koja obezbeđuje njihovo uklanjanje. .

POGLAVLJE XI-

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 40

Individualna odgovornost

Svako fizičko i pravno lice snosi odgovornost na osnovu odredaba ovog pravilnika i relevantnog zakonodavstva o pitanjima upravljanja otpadom, kada je svojim radnjama ili nečinjenjem učinilo prekršaje i povredilo odredbe važećeg zakonodavstva.

Član 41

Izvršni i sudski postupak

Protiv potrošača koji ne plate naknadu za otpad pokrenuće se izvršni i sudski postupci od strane nadležnih jedinica opštine, u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Član 42

Budžetiranje

1. Finansiranje upravljanja otpadom obezbeđuje se od plaćanja potrošača, opštinskog budžeta, budžeta Republike Kosovo, donacija i drugih finansijskih izvora u skladu sa zakonima na snazi.
2. U cilju ispunjavanja prava i obaveza definisanih ovom uredbom i relevantnim zakonima koji se odnose na upravljanje otpadom, nadležni opštinski organi i uprave, tokom faze izrade opštinskog budžeta, planiraju budžete za različite aktivnosti koje se bave otpadom. upravljanje i obezbijediti potrebne ljudske, finansijske i logističke resurse.
3. Opština planira opštinski budžet, koji je transparentan i zasnovan na konsultacijama sa strankama.

4. Administrativni i opštinski organi razvijaju proces za analizu budžetskih potreba za upravljanje otpadom, na osnovu procesa procene i izveštavanja.
5. Gradonačelnik sarađuje sa Ministarstvom i raznim donatorima oko prioriteta za dobijanje sredstava za upravljanje otpadom.

Član 43

Registar divljih deponija

Nadležni sektor za upravljanje otpadom, u roku od šest (6) meseci, nakon stupanja na snagu ove uredbe, mora da sačini registar divljih deponija na teritoriji opštine Istok, u skladu sa odredbama Zakona o otpad.

Član 44

Izgradnja kapaciteta za upravljanje otpadom

U cilju obezbeđivanja kvalitetne i efikasne usluge zaštite životne sredine i zdravlja ljudi, svi zaposleni u opštini, a posebno zaposleni koji imaju direktnu odgovornost u oblasti upravljanja otpadom i zaštite životne sredine i zdravlja ljudi, su obavezni dužni da prate obuke i aktivnosti koje imaju za cilj da razviju njihove kapacitete u ovoj oblasti, kao i da u svakodnevnom radu koriste znanje i stečena znanja.

Član 45

Sprovođenje

1. Sprovođenje ove uredbe na teritoriji opštine Istok podleže:
 - 1.1. SMM kao i opštinski organi i uprave;
 - 1.2. Operateri koji se bave upravljanjem otpadom;
 - 1.3. sva fizička i pravna lica, prolaznici i turisti koji obavljaju delatnost i nalaze se na teritoriji opštine;
 - 1.4. Subjekti koji obavljaju privrednu djelatnost;
2. Sprovođenje ove uredbe obezbeđuje gradonačelnik, uz podršku direktora Direkcije javnih usluga i/ili rukovodioca SMM.
3. Uprava i opštinski organi dužni su da nakon stupanja na snagu ove uredbe preduzmu sve neophodne mere za sprovođenje ove uredbe i vršenje svih relevantnih poslova i odgovornosti.
4. Za sve slučajeve koji nisu regulisani ovom uredbom, primenjuju se odredbe važećeg zakonodavstva koje se odnosi na upravljanje otpadom.
5. Predsjednik može donositi Odluke o sprovođenju ove Uredbe.

Član 46

Tumačenje Uredbe

1. Ovaj propis se mora tumačiti i sprovoditi u okviru Ustava, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o otpadu i Statuta opštine.
2. U svim slučajevima u kojima postoji suprotnost između ove Uredbe i zakona i odredbi Statuta opštine, primenjuju se odredbe zakona i statuta.

Član 47 Poništavanje

Stupanjem na snagu ove Uredbe, Opštinska uredba br. XX/20xx za (xx.xx.20XX) (U SLUČAJEVIMA POSTOJI TAKVA PROPISA)

Član 48 Publikacija

1. Ovaj pravilnik se objavljuje na službenim jezicima i jezicima u službenoj upotrebi.
2. Ova uredba i njene naknadne izmjene i dopune se objavljuju na internet stranici opštine iu "Službenom listu".

Član 49 Stupanje na snagu

1. Ova Uredba, nakon usvajanja od strane Skupštine opštine, potpisane od strane predsedavajućeg Skupštine opštine i ocene zakonitosti od strane ministarstva nadležnog za lokalnu samoupravu, objavljuje se na internet stranici opštine.
2. Ova Uredba stupa na snagu sedam (7) dana nakon objavljivanja na internet stranici opštine.
3. Dan objavljivanja ovog pravilnika na internet stranici opštine biće određen kao dan objavljivanja.

Ime i Prezime

**Predsedavajući Skupštine Opštine
Nr/xx usvojeno: - - .- - .20XX**

STRATEŠKI PLAN KULTURNOG I
PRIRODNOG NASLEĐA ZA OPŠTINU
ISTOK

2023 – 2027

(Nacrt 15.12.2022.)

UVOD	3
METODOLOGIJA	3
KULTURNO NASLJEĐE U OPŠTINI ISTOK	4
Kulturno nasleđe opštine Istok	4
Prirodna baština - Mineralni resursi	4
Pećine, kao ljudsko naselje u praistoriji	5
Arheološko naslijeđe	6
Graditeljsko naslijeđe	9
Podgurova haljina	12
STANJE KULTURNOG I PRIRODNOG NASLEĐA	13
AKCIONIONARI	14
KLJUČNA PITANJA I RADNE GRUPE	15
SWOT ANALIZA	16
1. Uključivanje kulturnog i prirodnog naslijeđa u osnovno i srednje obrazovanje	17
2. Tretman naslijeđa u urbanom, ekološkom i društvenom razvoju	17
3. Uloga kulturnog naslijeđa u poduzetništvu i kreativnoj industriji;	18
4. Međuinstitucionalna saradnja	19
5. Promocija regiona Istoka kroz kulturne i prirodne resurse.	20
VIZIJA PREMA BUDUĆNOSTI	21
OPŠTI CILJEVI I POSEBNI CILJEVI	21
OPŠTI CILJEVI	21
Opšti cilj 1: Integracija kulturnog naslijeđa u programe osnovnog i srednjeg obrazovanja i stručnog obrazovanja	21
Opšti cilj 2: Zaštita kulturnih vrijednosti/resursa od urbanog, ekološkog i društvenog razvoja	22
Opšti cilj 3: Razvoj preduzetništva i kreativne industrije sa fokusom na kulturno nasleđe	22
Opšti cilj 4: Podsticanje saradnje i stvaranje institucionalnih mehanizama za upravljanje kulturnim i prirodnim resursima - stvaranje institucionalne organizacije	23
Opšti cilj 5: Promocija Istoka kao destinacije kulture i prirode	24

ULAZ

Opština Istok je region sa najbogatijim kulturnim i prirodnim nasleđem na Kosovu. Prema Privremenoj listi kulturnog nasleđa objavljenoj 2022 godine, opština Istok ima 28 arheoloških lokaliteta i 32 arhitektonska spomenika. Međutim, prema informacijama sa terena, identifikovano je preko 100 arheoloških lokaliteta, praistorijskih pećina, kamenih kula, mlinova, karakteristične nošnje Podgurijske, prirodnih bogatstava planina i izvora vode.

Pa, ovi potencijali ostaju neiskorišteni, ili delimično iskorišćeni zbog neadekvatne politike prema lokalnim razvojnim resursima. Politike zaštite kulturnog i prirodnog nasleđa koje je razvio centralni nivo vlasti uglavnom su fokusirane na identifikaciju vrednosti, uvrštavanje u zvaničnu listu kulturnog i prirodnog nasleđa, intervencije na očuvanju, ali vrlo malo na integraciju kulturnog i prirodnog nasleđa u politikama lokalnog razvoja. Drugim rečima, glavni potencijal lokalnog razvoja je zanemaren, a kao rezultat toga, ekonomska situacija u opštini je nestabilna, što dovodi do iseljavanja lokalnog stanovništva iz ove opštine.

Strategija za kulturnu i prirodnu baštinu Istoka ima za cilj da istakne ovaj potencijal kao glavni izvor razvoja. Da bi se to postiglo, Strategija je usmerena na razvoj ljudskih resursa kao preduvjeta za novu lokalnu socio-ekonomsku mobilizaciju u korist blagostanja i socijalne kohezije. Strategija se bavi pitanjem organizacije i saradnje i politikama za zaštitu ovih resursa tokom urbanog razvoja.

METODOLOGIJA

Proces izrade opštinske strategije za kulturnu i prirodnu baštinu bio je participativan i inkluzivan. Analizom zainteresovanih strana identifikovani su i odabrani predstavnici lokalnih institucija, javnih preduzeća i civilnog društva.

U prvoj fazi, ključna pitanja/problemi u oblasti kulturnog i prirodnog nasleđa odnose se na:

1. Ograničeno uključivanje kulturnog i prirodnog nasleđa u osnovno i srednje obrazovanje;
2. Nemar u tretmanu nasleđa u urbanom, ekološkom i društvenom razvoju;
3. Nedostatak uloge kulturnog nasleđa u poduzetništva i kreativnim industrijama;
4. Neodrživa među institucionalna saradnja, i
5. Nedostatak promocije regiona Istoka kroz kulturne i prirodne resurse.

Za svaku od ovih tema formirane su fokus grupe sastavljene od predstavnika opštinskih institucija i civilnog društva. Fokus grupe su radile u nizu od tri radionice o svakom pitanju. Na prvoj radionici je napravljena SWOT analiza za svaku od tema kroz koje je analizirano trenutno stanje (prednosti, slabosti, prilike i prijetnje). Na drugoj radionici su za svaku relevantnu temu postavljeni specifični ciljevi. Ciljevi su zasnovani na SWOT analizi. Treća radionica je bila fokusirana na izradu Akcionog plana, dok je četvrta radionica izradila Budžetski plan i kalendar implementacije aktivnosti.

KULTURNO NASLJEĐE U OPŠTINI ISTOK

Kulturno nasleđe opštine Istok

Opština Istok, koja se nalazi na severozapadu Kosova, ima 46 katastarskih područja, površine 453,84 km², sa 51 selom i opštinskim centrom i četiri međugradska centra: Rakoši, Vrela, Đurakovac i Banja. Sa dobrom infrastrukturom. Ova opština se ograniči na severoistoku sa Zubinim Potokom, na istoku sa Srbicom, na jugu sa Klinom, na jugozapadu i zapadu sa Pećom i na severu sa Srbijom i Crnom Gorom.

Prirodno nasleđe - Mineralni resursi

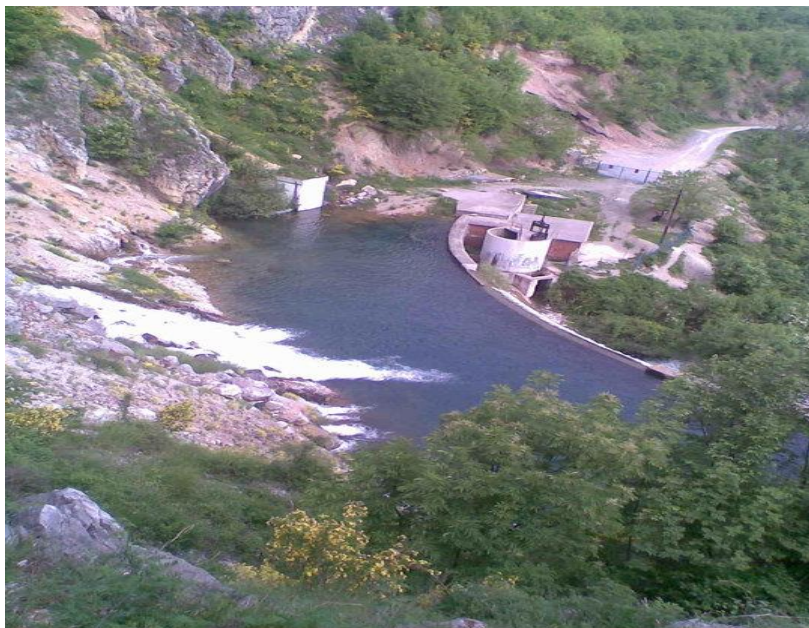
Istok kao opština je takođe bogat podzemnim resursima: ima 2 milijarde tona uglja - dolina reke Gujavc, u basenu uglja u Metohiju. U Tućepu je identifikovan geološkim bušenjem, 60 m . **snaga sloja lignita** . Banja-Ilidža, poznata po termo- mineralnoj lekovitoj vodi još od preistorije, takođe je potencijalni izvor **mermera onix** elitnog kvaliteta . U selu Sinaje, kao i u Studenici postoje isto rezerve mermera. Mermer se koristi za izradu umetničkih dela , ali i kao ukrasni kamen u verskim objektima kao što su džamije, crkve, kule, mostovi i dr. Stub, mermerni monolit, Banje, postavljen je u arhitektonskoj enklavi Palace Ujedinjenih nacija u Njujorku.

Slika 1 Izvor termomineralne vode u Banji, oko kojeg su deponovane milione tona rezervi mermera i bigrita, kao efekat geoenergije.

Planine Mokna , ovaj planinski masiv, u Rusoliji, susreću se sa severnim albanskim Alpima, da bi produžili na istok do reke Gujavc u Suvogrlo, koja označava prirodnu granicu između Istoka kao opštine i teritorije Drenice. Nadmorska visina planine Mokna dostiže 2155 m.

Planine Mokna nastale su tokom alpske orogeneze, a **krečnjaci** , koji geomorfološki čine gornji sloj stijena, nalaze se na dijabazno-škriljavci (magnatska stijena), koja ujedno čini i vodonepropusnu stijenu koja sprječava gravitaciona infiltracija vode primorava je da eruptira u vidu moćnih izvora vode, kao što su **Istoku** , brzinom od 2,5 m³/sec, **Vrela** brzinom od 0,9 m³/sec i velikog broja **izvora** , koji izviru u grebenu planine. moćni kraški izvori Istoku i Vrela, su hidro spomenici, koji

Slika 2 Izvorište Istok, kapaciteta 2,5 m³/sec

eruptiraju na nadmorskoj visini od 480 i 514 m nadmorske visine. - nastaju na istoj nadmorskoj visini, što daje oznaku Podguru kao posebnoj regiji. Reč je o hidro izolatorsko-magmatskoj stenskoj ravnicu, između ova tri izvora vode, koju lokalno stanovništvo naziva: "Pod i Gurit" Područje sakupljanja vode je čitav krečnjački masiv koji je slomljen i tektoniziran, sa hiper kapilarnošću, kroz koju se voda gravitirajući slobodno kreće do rezervoara – magmatske stene, koja je kompaktna u pogledu zadržavanja vode. Voda izbija u obliku izvora i potoka, a ostatak ide ispod proluvijalnog pokrivača, drenirajući u Podgursku ravnicu, da hrani dodatnu vodu u vodonosnom pesku.

Ovaj planinski masiv ima bogat bio diverzitet, više šuma, pašnjaka kao što su: Lugu i Bute, Livadhet e Istogut, Vojdol i Mokna, sa više izvora vode.

Pećine, kao ljudsko naselje u praistoriji

Na njegov račun tektonskih pukotina i kraškog fenomena, u masivu planine Mokna formiran je veliki broj pećina , koje su **geospomenici** opštine Istok i, prema arheolozima, potencijalno su interesantne kao skloništa ljudi u praistoriji – mezozoiku i paleolita. Pećine su brojne (do sada zabilježene 22), većina ih je mermerirana.

Slika 3 Pećina otkrivena stene-Golostena, ispod livada Vojdul, na 132m. hodnici, 1230m. iznad nivoa mora, mramoriziran, oblikovan na osnovu tektonske pukotine SI-JZ.

Planine Mokna imaju dobar potencijal za: uzgoj ribe, pčelarstvo , **razvoj planinskog turizma**, staze za skijanje, planinarenje, speleologiju, proizvodnju mlevenih kamenih agregata, ekološke plantaže (jagode, maline, kupine, krompir), kao i stočarstvo.

Arheološko nasleđe

Opština Istok je blagoslovena vrednostima kulturno-istorijskog nasleđa.

Arheološko nasleđe: Prema izviđačkim ekspedicijama IAK-a 2005. i 2016. godine, identificirano je **116 arheoloških lokaliteta** , koji se protežu od neolita do kasnog srednjeg vijeka.

Slika 4 Neolitska kremena lopatica-Rakoš, lokalitet "Sredoreke"

Slika 5 Arheološko nalazište-"Bregu I kišes" Studenica, c. IV-VI pne

Slika 6 Dioniz, bog grožđa i vinove loze, II vijek prije Krista, utvrđeno ilirsko naselje "Krye" Vrelle.

Slika 7 Grobna stela, Dardan, Gjyshkoke-Kaliqan, II vek

Slika 8 Cvijet života, Davidova zvijezda u oku zidara i drvo života, Šušica.

Slika 9 Zallq shekhk. XVII kameni most preko reke Istok sa 13 zasvođenih lukova.

Arhitektonsko naslijeđe

Opština Istok ima 42 dvospratne i trospratne kule, 8 vodenica, 13 džamija, 5 srpskih pravoslavnih crkava, 1 albansku katoličku crkvu, 1 kameni most, osmansku arhitekturu. Ovaj broj objekata istorijskog kulturnog nasleđa je naizgled bio veći, ali su u posljednjem ratu nestale ekspedicije paljenja i granatiranja srpskog režima - divljački je kulturocid nad ovim baštinskim vrednostima. Obnovljen je niz kula, džamija ., crkve, vodenice, kameni most u Zallqu, Opštinski muzej je osnovan i sve zajedno doprinosi turističkom **potencijalu** opštine Istok.

Slika 10 Kula Qerim Rugova, frontalni izvod u c. XX-Dr Ibrahim Rugova, istorijski predsednik Kosova, proveo je deo svog detinjstva u njemu.

Slika 11 Sistem mljevenja, Qëlë Bic mlin, Vrelle - star 4 generacije.

Slika 12 Mlin Niman Šabanve, Istok, na 5 kamena, podignut 1703.

Slika 13 Stara džamija u Istoku izgrađena 1730. godine, obnovljena nakon paljenja i granatiranja od strane srpskog režima.

Slika 14Srpska crkva Svetog Jovana, Cerkolez, XIV vek.

Osnovan 1999. godine, posle rata, u Palati kulture "Adem Jašari" u Istoku.

Slika 15Etnološka četvrt

Slika 16Arheološka četvrt

Podgurova odjeća

U riznici od 140 haljina, koliko košta albanska ženska kostimografija, podgurova haljina je bazirana na ilirskom, koju su dizajnirale naše prabake Dardane prije 2500 godina. Kolijevka oblikovanja ove haljine je Podgurski kraj, dok etnozona Svi Rrafshi Dukagjini Elementi nošnje, kao što su: pokrivalo za glavu, sa "trakom i mahramom", posebnost, uz krunu ilirske princeze. Košulja je identična ilirskoj dallmatici. Ojačani pojas za grudi je koristan za nošenje boce s vodom. Pojas pripada ilirskom dizajnu nastanka haljine, koja je u osmanskom periodu pretvorena u džemadan, a na osnovu svog geografskog opsega – etnozona, ljepote i starine, predložio je i insistirao da se Podgurova haljina prisvoji kao dio duhovne **kulture Dukadina**, iz oblasti etnologije.

Slika 17 Odjeća Podguri, ilirska verzija

Na osnovu riznice vrijednosti baštine, postoje potencijalni uslovi za razvoj **seoskog turizma** - obnovom kula i vodenica podgorskog kraja, sanacijom putne infrastrukture do arheoloških lokaliteta, nastavkom ekspedicija arheoloških iskopavanja, kao i definisanjem područje zaštićeno arheološko nalazište.

Konačno, danas, uz stručnu pomoć CH ëB i opštinskih aktera, nameravamo da izgradimo **opštinski strateški plan kulturnog nasleđa** , na osnovu merljivih parametara, au skladu sa budžetskim mogućnostima, Opštine Istok i Republike Kosovo.

(Enver Boletini, službenik za kulturnu baštinu u opštini Istok)

STANJE KULTURNOG I PRIRODNOG NASLJEĐA

Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO) definira kulturno naslijeđe kao 'naslijeđe fizičkih artefakata (struktura) i nematerijalnih (duhovnih) atributa grupe ili društva koji su naslijeđeni od prošlih generacija , sačuvani u sadašnjosti i predani buduće generacije _ _ _ _ _

Na osnovu ove definicije, kažemo da kulturno nasleđe u Republici Kosovo obuhvata sve fizičke strukture (građevinske strukture, artefakte) i duhovne attribute stvorene tokom vekova na teritoriji Republike Kosovo, koji su nasleđeni od prošlih generacija i koje treba sačuvati i zaštititi za buduće generacije.

Očuvanje i zaštita kulturnog nasleđa Kosova je zagantovana Ustavom Republike Kosovo. Član 9 Ustava kaže da " Republika Kosovo obezbeđuje očuvanje i zaštitu svog kulturnog i verskog nasleđa " Član ¹⁹ . _

Skupština Kosova usvojila je napredno zakonodavstvo za zaštitu i očuvanje kulturnog nasleđa. Aktuelni zakon o kulturnom naslijeđu izrađen je uz pomoć eksperata Savjeta Evrope. Štaviše, Skupština Republike Kosovo je izradila i druge zakone koji obezbeđuju dodatnu zaštitu kulturnog nasleđa sa kojim se identifikuju manjinske grupe na Kosovu.

Međutim, stanje kulturnog i prirodnog nasleđa u opštini Istok nije zadovoljavajuće. Uprkos nekim hitnim i restauratorskim zahvatima, većina spomenika je zapuštena i kao rezultat toga nastavljaju da degradiraju, propadaju i nestaju. Hitne i restauratorske intervencije nisu praćene planom održivosti kako bi se spomenici vratili u službu društva.

Većina arhitektonskih spomenika, koji su oštećeni tokom rata i degradirani zbog lošeg održavanja, već su ostali ruševine, dok je arheološko naslijeđe tretirano samo na nivou dokaza i „naučnih iskopavanja“ ali bez intervencija konzervansa koji osiguravaju očuvanje njihovog fizičkog integriteta. Nadležne institucije još uvijek nisu definisale zaštitna područja ovih spomenika i kao rezultat toga njihov prostor postaje sve više sužen kao rezultat urbanog razvoja.

¹Ustav Republike Kosovo _ _ _ _

Uzroci ovog stanja su različiti. One se odnose na institucionalne kapacitete za sprovođenje nacionalnih politika, sa institucionalnim radom posebno nadležnih institucija kulturnog naslijeđa; uz međusektorsku koordinaciju, posebno sektor baštine sa sektorom prostornog planiranja i sektorom infrastrukture. Međutim, stanje kulturnog naslijeđa je povezano i sa vladavinom prava i djelovanjem pravnog sistema. Kazne za prestupnike u nasljeđivanju su vrlo minimalne, a slučajevi na sudovima se često zanemaruju.

Kao posljedica ove situacije, kulturno naslijeđe i dalje ostaje teret za društvo. Sva ulaganja u baštinu dolaze iz javnog budžeta i međunarodnih fondova, dok je povrat ulaganja veoma nizak.

S druge strane, prirodna debljina i uopšte prirodni potencijali Istoka su pridavali veću pažnju u poslednjih 4-5 godina. Utvrđene su i označene nove pješačke staze, identificirane i istražene pećine, a lokalna zajednica je podržana u prilagođavanju prostora za smještaj i doček turista. Štaviše, u Istoku su postojale razne sportske organizacije na otvorenom, jedna od najposebnijih je paraglajding. Međutim, kao iu drugim delovima Kosova, bespravna seča i nekontrolisana gradnja degradirali su površinu šume, uzrokujući štetu flori i fauni.

zainteresovane strane

	institucija	Zastupanje u donošenju odluka	Posao
1	Predsednik opštine	Predsednik	
2	Uprava za kulturu	Direktor + osoblje	
3	Education Directory	Direktor + osoblje	
4	Direkcija za ekonomski razvoj	Direktor + osoblje	
5	Direkcija za urbanizam	Direktor + osoblje	
6	Direkcija za poljoprivredu	Direktor + osoblje	
7	Katastarski imenik	Direktor + osoblje	
8	Književni klub Podguri		NVO
9	NVO Folklor Podgura		NVO
10	H. H. Ali Hadri		NVO
11	NVO Aba		NVO

12	NVO Vizija 02		NVO
13	Alpine Club Podguri		NVO
14	NVO Udruženje poljoprivrednika		NVO
15	Udruženje lovaca "Bijelo kamenje"		NVO
16	TROUT		posao
17	Poljoprivredni proizvod		posao
18	Bliff (čaj)		posao
19	Agro Kovraga		posao
20	Uke Gjema		Profesor etnologije
21	Shefqet Gjoci		Kulturolog
22	Agon Ceta		posao
23	AN produkcija (Armend Neziri)		posao
24	Shefqet Mavraj		Slikar
25	Rexhe Fetahu		Slikar
26	Kompanija "Ambienti".		NP

KLJUČNA PITANJA I RADNE GRUPE

Kroz participativni proces identifikovano je pet ključnih pitanja koja bi trebalo da se pozabave dokumentom Strategije. Ova pitanja su pronađena kroz pitanje "Koji su glavni izazovi u upravljanju kulturnim i prirodnim nasleđem opštine Istok".

Kroz prikupljanje odgovora i njihovu tematizaciju, navedena su sljedeća ključna pitanja:

1. *Ljudski resursi i obrazovne politike za kulturnu i prirodnu baštinu*
2. *Uključivanje kulturnog i prirodnog naslijeđa u urbani i društveni razvoj*
3. *Ekonomski razvoj kroz kulturnu i prirodnu baštinu*
4. *Izazovi saradnje između akcionara*
5. *Promocija Istoka van opštinskih granica*

Budući da svako od ključnih pitanja zahtijeva sektorsku analizu uključujući dionike iz javnih institucija i civilnog društva. Radne grupe uključene u analizu su navedene u nastavku:

1. *Ljudski resursi i obrazovne politike za kulturnu i prirodnu baštinu*

Mirjeta Shatri
Enver Boletini
Ram Thaçi
Yusuf Mavraj
Naim Sadrijaj

2. *Uključivanje kulturnog i prirodnog naslijeđa u urbani i društveni razvoj*

Enver Boletini
Agon Dreshaj
Alfred Tahirsylaj
Eliana Blakaj
Elfete Blakaj

3. *Ekonomski razvoj kroz kulturnu i prirodnu baštinu*

Masar Kabashi
Mirjeta Shatri
Armend Delijaj
Regja Mulaj
Enver Boletini
Valbona Kaliqanaj
Fadil Kabashi

4. *Izazovi saradnje između akcionara*

Ilri Ferataj
Eliana Blakaj
Enver Boletini
Ismet Demaj
Masar Kabashi

5. *Promocija Istoka van opštinskih granica*

Masar Kabashi
Muhamet Gusturanaj
Ismet Demaj
Regja Mulaj
Enver Boletini
Yusuf Mavraj

SWOT ANALIZA

SWOT analiza je tehnika upravljanja i strateškog planiranja koja služi za identifikaciju snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji u vezi sa analiziranom temom. Ispod su navedene SWOT tabele za pet (5) ključnih pitanja identifikovanih od strane zainteresovanih strana:

1. Uključivanje kulturnog i prirodnog naslijeđa u osnovno i srednje obrazovanje

Generalno, kao što je gore navedeno, opština Istok je bogata kulturnim i prirodnim nasleđem. Ovo bogatstvo je izraženo u njegovoj konstrukciji, pejzažu i duhovnom obliku. Međutim, program osnovne i srednje škole u vrlo maloj mjeri uključuje ova sredstva u nastavne planove i programe. Učenici imaju vrlo ograničenu interakciju sa ovim sredstvima, uglavnom u obliku ekskurzija i privatnih posjeta, ali ne i u specifičnim predmetima kao što su historija, građansko obrazovanje, okoliš, itd.

Kroz strateški pristup bilo bi moguće da Opština Istok postane „otvoreni muzej“ kulturnog i prirodnog naslijeđa u kome će učenici osnovnih i srednjih škola biti uključeni u učenje i inspirisani da nastave da se bave kulturnim i ekološkim disciplinama.

SWOT ANALIZA - KLJUČNO PITANJE 1: Uključivanje kulturnog i prirodnog naslijeđa u osnovno i srednje obrazovanje	
Snage 1. Istok je bogat kulturnim i prirodnim dobrima. 2. Imamo neophodan okvir i infrastrukturu za promociju kulturnog naslijeđa. 3. Postoji podrška opštinskih institucija za integraciju kulturnog naslijeđa u obrazovanje.	SLABOSTI 1. Nedostatak redovne brige nadležnih institucija i ljudskog faktora u zaštiti kulturnog naslijeđa. 2. Nedostatak posjeta studenata kulturno-istorijskim i arheološkim spomenicima. 3. Nedostatak literature o kulturnoj i prirodnoj baštini. 4. Nedostatak odgovarajuće infrastrukture za smještaj posjetitelja na arheološkim lokalitetima 5. Nedostatak sadržaja/narativa za istorijske lokacije.
Mogućnosti 1. Uključivanje integracije kulturnog i prirodnog naslijeđa u programe osnovnog i srednjeg obrazovanja 2. Stvaranje bogatog prostora (muzeja na otvorenom) sa kulturnom baštinom 3. Stvaranje dovoljnog okvira za realizaciju obrazovnog programa iz oblasti kulturnog i prirodnog naslijeđa	Rizici 1. Nedostatak budžeta za zaštitu kulturne baštine 2. Nedostatak političke volje za promjenu obrazovnih programa

2. Rukovanje nasleđem u urbanom, ekološkom i društvenom razvoju

Opština Istok je izradila Opštinski razvojni plan, koji je strateški dokument o prostornom i urbanističkom razvoju. Međutim, urbani razvoj u opštini Istok je delimično kontrolisan u urbanoj zoni opštine, dok je u ruralnim oblastima urbani razvoj potpuno nekontrolisan, posebno građevinski. Situacija se još više pogoršava jer lokaliteti kulturne baštine nemaju definisane zaštitne zone. Kao rezultat toga, mnoge zgrade zadiru u okolni prostor naslijeđa, uzrokujući

degradaciju i uništavanje mnogih objekata kulturnog naslijeđa. Nadležne institucije ne prate situaciju i kao rezultat toga situacija se dalje pogoršava.

Zainteresovane strane, kroz novi pristup, treba da se uključe u integraciju kulturnog i prirodnog nasleđa u opštinske razvojne planove kroz definisanje područja od posebnog kulturnog značaja i uključivanje zajednice u evaluaciju i upravljanje ovim prostorima.

SWOT ANALIZA - KLJUČNO PITANJE 2: Rukovanje naslijeđem u urbanom, ekološkom i društvenom razvoju;	
Snage 1. Opština Istok ima veliku kulturnu baštinu na celoj teritoriji opštine. 2. Pristup lokalitetima baštine je lak lokalnim putevima.	SLABOSTI 1. Kulturna dobra su oštećena zbog nedovoljnog održavanja 2. Kulturna dobra su oštećena zbog urbanog i infrastrukturnog razvoja 3. Dobra kulturnog naslijeđa nemaju definisane perimetre i zaštitne zone. 4. Nedostatak brige i institucionalnog nadzora od strane centralnih institucija.
Mogućnosti 1. Definisanje prostora od posebnog značaja za kulturnu i prirodnu baštinu 2. Uključivanje dobara kulturnog naslijeđa u lokalne prostorne planove 3. Uključivanje lokalne zajednice u procjenu kulturnog naslijeđa.	Rizici 1. Oštećenje i nestanak kulturnog naslijeđa uslijed prostornog razvoja

3. Uloga kulturnog naslijeđa u poduzetništvu i kreativnim industrijama;

Kreativna industrija je novo polje koje se zasniva na kreativnim kulturnim resursima određenog geografskog prostora. Kreativna industrija se uglavnom fokusira na kreativna umjetnička područja, arhitekturu, dizajn, modu, audiovizuelne medije, izvođačke umjetnosti, IT, kulinarstvo itd. U tom pogledu, kulturna baština je ključni faktor za inspiraciju. Da bi se to postiglo, potreban je novi lokalni pristup, stvarajući mogućnosti za istraživanje svih oblika kulturnog naslijeđa, njihovu prezentaciju i podršku sektoru kreativne industrije.

ANALIZA - KLJUČNO PITANJE 3: Uloga kulturnog naslijeđa u poduzetništvu i kreativnim industrijama;	
Snage 1. Obilno bogatstvo vrijednosti kulturnog i prirodnog naslijeđa (arheološke, arhitektonske, industrijske, itd.)	SLABOSTI 1. Kulturno naslijeđe se ne smatra razvojnim resursom 2. Potencijal Potencijal Obrazovan u potrazi za novim mogućnostima van opštine Istok

2. Duhovno - etnološko naslijeđe (identifikacija s podgurskom odjećom, izvorni folklor itd.) 3. Evidencija većine kulturnih i prirodnih dobara 4. Stavljanje pod pravnu zaštitu od strane države neke od imovine. 5. Turistički proizvodi u šumama opštine Istok 6. Planinska zajednica je aktivna u oblasti turizma 7. Osnivanje Gradskog muzeja	3. Nedostatak institucionalne podrške za rehabilitaciju prostora kulturnog naslijeđa 4. Nedostatak zakona za javno-privatno partnerstvo za dobra kulturnog naslijeđa
Mogućnosti 1. Aktiviranje i funkcionalizacija i revitalizacija kulturnog naslijeđa 2. Uključivanje mladih na tržište rada 3. Stvaranje novih preduzeća u sektoru kulturnog turizma 4. Stvaranje posebnog fonda za nova preduzeća	Rizici 1. Migracije stanovništva 2. Šteta na imovini od faktora 'vrijeme' 3. Nedostatak političke volje

4. Međuinstitucionalna saradnja

Međusektorska i međuinstitucionalna saradnja je ključni aspekt zaštite kulturnog naslijeđa. Prema važećem zakonodavstvu, organ nadležan za zaštitu kulturnog naslijeđa je Ministarstvo kulture, omladine i sporta. Međutim, važnu ulogu imaju i općinske vlasti koje se bave svakodnevnim upravljanjem svojom teritorijom, kao i civilno društvo koje su korisnici i potrošači kulturnog naslijeđa. Ovi dioničari do sada nisu uspjeli izgraditi nijedan zajednički mehanizam komunikacije i koordinacije aktivnosti.

Prema modelima koji se primjenjuju u drugim zemljama, potrebno je stvarati zajedničke grupe u cilju održivog upravljanja kulturnim naslijeđem u cilju očuvanja vrijednosti i njegovog korištenja za lokalni razvoj.

SWOT ANALIZA - KLJUČNO PITANJE 4: Međuinstitucionalna saradnja	
Snage 1. Spremnost opštinskih institucija da zaštite i upravljaju kulturnim nasleđem. 2. Aktivno civilno društvo i svjesno značaja kulturnog naslijeđa 3. Pozitivan duh za saradnju između opštinskih institucija i civilnog društva	SLABOSTI 1. Ne postoji zajedničko tijelo zainteresovanih strana koje bi se bavilo pitanjima vezanim za kulturnu i prirodnu baštinu 2. Kulturno naslijeđe je na marginama lokalnog razvoja

Mogućnosti 1. Stvaranje zajedničke komisije opštinskih institucija i civilnog društva za zaštitu i upravljanje kulturnim nasleđem. 2. Stvaranje pozitivnog modela upravljanja kulturnim naslijeđem kao modela lokalnog razvoja	Rizici 1. Nedostatak političke volje,
---	---

5. Promocija regiona Istoka kroz kulturne i prirodne resurse.

Opština Istok je jedna od opština sa najbogatijim kulturnim i prirodnim nasleđem na Kosovu. Arheološka nalazišta, kamene kule i bogate planine su neke od ovih dobara. Pa, u nedostatku promocije, ISTOK nije poznat javnosti na nacionalnom nivou i šire. Opština do sada nije uspela da napravi promotivnu platformu, niti bilo koju turističku kancelariju koja bi bila na usluzi posetiocima. Još manje, spomenici koji se nalaze na teritoriji opštine nisu opremljeni oznakama i adekvatnim tumačenjem njihovih vrednosti.

U međuvremenu, danas bi to bila dobra prilika da se iskoriste nove tehnološke i kreativne mogućnosti za kreiranje online platforme, uz aktiviranje turističkog ureda u centru grada, kao i izgradnju narativa o kulturnoj i prirodnoj baštini. sajtovim opštine.

SWOT ANALIZA – KLJUČNO PITANJE 5: Promocija regiona Istoka kroz kulturne i prirodne resurse.	
Snage 1. Istok, opština sa kulturnim i prirodnim bogatstvom 2. Većina spomenika je dokumentovana 3. Geografski položaj opštine Istok, u blizini Bješke i Nemure 4. Neki od spomenika nalaze se na listi kulturne baštine 5. Ima puno prostora za Turistički ured	SLABOSTI 1. Nedostatak informacija o određenim mestima u Istoku 2. Nedostatak bodova, referenci, kataloga i drugih digitalnih informacija (GIS, društvene mreže) 3. Nedostatak stručnog okvira za promociju u lokalnim institucijama
Mogućnosti 1. Aktiviranje Informativnog centra za bitna područja opštine 2. Digitalizacija i promocija na društvenim mrežama kulturnog nasleđa Istoka 3. Stvaranje nove destinacije za prirodni i kulturni turizam	Rizici 1. Nedostatak stalnog održavanja 2. Razvoj bez kriterijuma, gubitak resursa 3. Finansijski nedostatak

VIZIJA PREMA BUDUĆNOSTI

U drugoj radionici, na osnovu odobrene metodologije, dionici su se fokusirali na viziju zaštite i integracije kulturnog i prirodnog naslijeđa u lokalni i održivi razvoj. Izjava o viziji koju su odobrili dioničari je:

Opština Istok - Vitalna sredina, spoj KULTURNOG I PRIRODNOG NASLEĐA kao izvor inspiracije za NOVU KREATIVNU ENERGIJU ZA ODRŽIVI RAZVOJ i BLAGOST LOKALNE ZAJEDNICE.

OPŠTI CILJEVI I POSEBNI CILJEVI

Na osnovu vizije i SWOT analize utvrđeni su opšti i specifični ciljevi

OPĆI CILJEVI

- 1. Integracija kulturnog naslijeđa u programe osnovnog i srednjeg obrazovanja**
- 2. Zaštita kulturnih vrijednosti/resursa od urbanog, ekološkog i društvenog razvoja**
- 3. Razvoj poduzetništva i kreativne industrije sa fokusom na kulturno i prirodno naslijeđe**
- 4. Podsticanje saradnje i stvaranje institucionalnih mehanizama za upravljanje kulturnim i prirodnim resursima - stvaranje institucionalne organizacije**
- 5. Promocija regiona Istoka kao destinacije kulture i prirode**

Opšti cilj 1: Integracija kulturnog naslijeđa u programe osnovnog i srednjeg i stručnog obrazovanja

Specifični ciljevi

- a. Podizanje kapaciteta pedagoga i unapređenje pedagoških metoda**
- b. Neformalno stručno obrazovanje i praktični rad**
- c. Stimulisanje mladih za obrazovanje o kulturnoj baštini**

aktivnosti

1. Obogaćivanje sadržaja spomenika, pisanje naracije, postavljanje informativnih tabli
2. Unapređenje interaktivnih pedagoških metoda za kulturnu i prirodnu baštinu
3. Izrada programa izbornih predmeta za tradicionalna znanja (kuvarstvo, hortikultura, rukotvorine, ugostiteljstvo), ekologija i životinjski svijet, hidro spomenici
4. Subvencija NVO za neformalno obrazovanje o kulturnom i prirodnom naslijeđu (kampovi, takmičenja, festivali, predavanja)
5. Zavođenje u arheologiji (Kampovi sa arheolozima)
6. Dodjela stipendija za škole iz relevantnih oblasti kulturnog nasljeđa

Opšti cilj 2: Zaštita kulturnih vrijednosti/resursa od urbanog, ekološkog i društvenog razvoja

Specifični ciljevi

- a. Identifikacija kulturnog i prirodnog nasleđa u opštini Istok
- b. Uključivanje zaštićenih područja u lokalne razvojne planove
- c. Redovno održavanje i pregled

Aktivnosti

1. Identifikacija lokaliteta, definisanje zona zaštite kulturnog i prirodnog nasljeđa i njihovo uključivanje u Plan razvoja opštine i Zonalnu kartu
2. Izmjena MDP-a i Zonske karte
3. Formiranje jedinice opštinskog inspektorata za praćenje kulturne baštine. Izrada godišnjeg izvještaja o stanju kulturne baštine.

Opšti cilj 3: Razvoj preduzetništva i kreativne industrije sa fokusom na kulturno nasleđe

Specifični ciljevi

- a. Stvaranje prostora / inkubatora za start-up (nova preduzeća)
- b. Grantovi za pokretanje (nova preduzeća)
- c. Specijalizovana obuka za preduzetništvo (usluge, proizvodi, računovodstvo, itd.)

Aktivnosti

1. Adaptacija/izgradnja startnih prostora
2. Izrada programa podrške start-upu (poziv, kriterijumi odabira, selekcija, obuka)
3. Pokretanje godišnjih grant programa za podršku start-upu.

Opšti cilj 4: Promovisanje saradnje i stvaranje institucionalnog mehanizma za upravljanje kulturnim i prirodnim resursima - stvaranje institucionalne organizacije

Specifični ciljevi

- a. Koordinacija između dioničara, institucija i civilnog društva
- b. Usklađivanje razvojnih politika i finansiranja kulturnog naslijeđa
- c. Podsticanje učešća lokalnih zajednica u brizi o kulturnoj baštini

aktivnosti

1. Izrada statuta jedinice upravljanja
2. Stvaranje upravljačke jedinice za upravljanje kulturnim i prirodnim naslijeđem
3. Kreiranje programa "zaštićenog spomenika".'

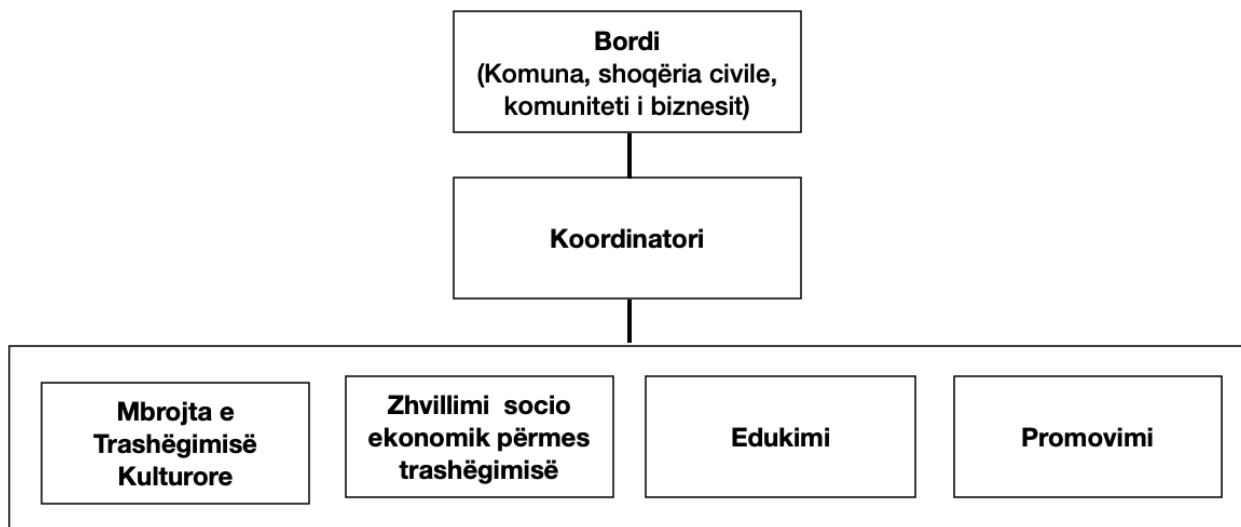

Figure 1 Skema e organizimit të njesisë menaxhuese

Opšti cilj 5: Promocija Istoka kao destinacije kulture i prirode

Specifični ciljevi

- a. Internacionalizacija opštine Istok
- b. Razvoj komunikacijskih kanala i stvaranje fizičke i digitalne infrastrukture za komunikaciju
- c. Organizacija promotivnih događaja
- d. Stvaranje fizičkog pristupa lokalitetima kulturne baštine

AKTIVNOSTI

1. Kreiranje brenda Opštine Istok
2. Kreiranje novih sadržaja (itinerara)
3. Testiranje/pilotiranje sadržaja
4. Osnivanje Ureda za turizam
5. Subvencioniranje nevladinih organizacija u sektoru turizma
6. Organizacija turističkih manifestacija
7. Izgradnja puteva i staza u pravcu lokaliteta kulturnog i prirodnog nasljeđa